

Ginfo ediziun 1 / 2025

Uffizi da vischnancas dal Grischun

Prefaziun

Preziada lectura, prezià lectur

Sco usità sa deditgescha noss document d'infurmaziun er questa primavaira principalmain a las finanzas communalas grischunas. Il stadi finanziel da las vischnancas grischunas è stà tut en tut legraivel er durant **l'onn da gestiun 2023**. Las sfidas na dastgassan dentant betg sa reducir, perquai ha la regulaziun prospectiva da las finanzas ina gronda impurtanza. En il rom d'ina controlla dals puncts centrals essan nus ans fatschentads pli intensivamain cun la controlla dals credits d'impegn, che cumpiglia tut ils credits d'impegn e tut ils credits supplementars dals projects d'investiziun en l'aggiunta dal quint annual. La controlla dals puncts centrals, che nus tractain en il chapitel 2, mussa in maletg positiv en quest regard. En quasi tut las vischnancas grischunas vegn applitgà quest instrument.

Ina incumbensa permanenta e fitg pretensiusa è la recrutaziun d'autoritads communalas. Prest vegn a cumparair il "Pachet da partenza per politicras communalas e politichers communalas", che nus avain elavurà en collavuraziun cun il Center per management d'administraziun e cun la Scola auta spezialisada dal Grischun. Quest mussavia duess facilitar a persunas novelegidas l'access ad in'activitad da gronda responsabladad. Gugent furnin nus proximamain la publicaziun a las vischnancas.

En questa ediziun dastgain nus plinavant preschentar noss nov collavuratur Nico Colombo, che vegn a tgirar principalmain las vischnancas rumantschas da la Surselva.

Nus As giavischain ina buna lectura ed As engrazian per Voss interess per nossa lavur. Nus ans legrain gia oz d'As pudair beneventar a la Dieta da vischnancas ils 9 da settember 2025 a Cazas.

Thomas Kollegger
Manader da l'uffizi

Cuntegn

1. Statistica da las finanzas da las vischnancas 2023.....	4
1.1 Introducziun	4
1.2 Pes da taglia e retgavs fiscals.....	6
1.3 Quints economics 2023	11
1.4 Quints d'investiziun 2023.....	20
1.5 Bilantschas per ils 31 da december 2023	23
1.6 Indicatur da finanzas 2023	27
1.6.1 Grad d'atgna finanziaziun en pertschient	28
1.6.2 Quota da la grevezza da tschains en pertschient	29
1.6.3 Debit net en francs per persuna	30
1.6.4 Quota da l'atgna finanziaziun en pertschient.....	32
1.6.5 Quota dal servetsch da chapital en pertschient.....	33
1.6.6 Quota da l'indebitament brut en pertschient.....	34
1.6.7 Quota d'investiziun en pertschient.....	35
1.7 Facit e perspectivas	36
2. Controlla dals credits d'impegn – in apparat prezios per la regulaziun da las finanzas da las vischnancas	37
3. Mussavia "Pachet da partenza per politicras communalas e politichers communalas"	38
4. Preavis questunari	39
5. En atgna chaussa	40
6. Save the date: Dieta da vischnancas 2025	40
Agiunta: Survista dals indicatur da finanzas da las vischnancas grischunas 2023.....	41

1. Statistica da las finanzas da las vischnancas 2023

1.1 Introducziun

Las finanzas da las vischnancas grischunas sa preschentavan la fin da l'onn 2023 en in bun stadi. Las vischnancas grischunas han investì uschè bler sco anc mai.

Numerusas vischnancas han reducì lur pes da taglia durant ils ultims tschintg onns. Sco ch'il [chapitel 1.2](#) mussa, èn las entradas fiscalas tuttina s'augmentadas durant l'onn da rapport 2023.

L'onn 2023 han 87 da las 101 vischnancas grischunas cuntanschì in surpli dal retgav en il quint economic ([chapitel 1.3](#)), tar 14 vischnancas èn ils custs stads pli auts ch'ils retgavs. Cun 1'525 francs per persuna era l'atgna finanziaziun en media per 158 francs pli bassa che l'onn precedent. Tras quai han las investiziuns nettas da record da 1'563 francs per persuna pudì vegnir finanziadas quasi cumpletmain or d'atgna forza ([chapitel 1.4](#)).

La facultad netta da las vischnancas è sa reducida il 2023 levamain sin 7'458 francs per persuna. La dotaziun cun agen chapital ha pudì vegnir rinforzada vinavant, sco ch'in sguard sin las bilantschas mussa ([chapitel 1.5](#)). Il [chapitel 1.6](#) tracta detagliadamain ils indicaturs da finanzas ils pli impurtants, avant che las explicaziuns termineschan cun in facit e cun ina perspectiva ([chapitel 1.7](#)).

Ils indicaturs da finanzas da tut las vischnancas en l'aggiunta dattan in emprim maletg da las finanzas respectivas. Per la valitaziun finala dal cas singul ston vegnir resguardads anc ulteriurs facturs, sco per exempel las structurass communalas existentas, il stadi da l'infrastructura communal u il basegn d'investiziun en l'avegnir.

Datas supplementaras sin la pagina d'internet

Tut las vischnancas grischunas inoltreschan a l'Uffizi da vischnancas (UV) il quint annual che lur suveran ha approvà, e quai mintgamai fin la fin dal settember che suonda l'onn da gestiun. Il UV controlla summaricamain ils quints annuals, als evaluescha en vista a la statistica da finanzas e calculescha differents indicaturs da finanzas tenor criteris armonisads sin plaun naziunal.

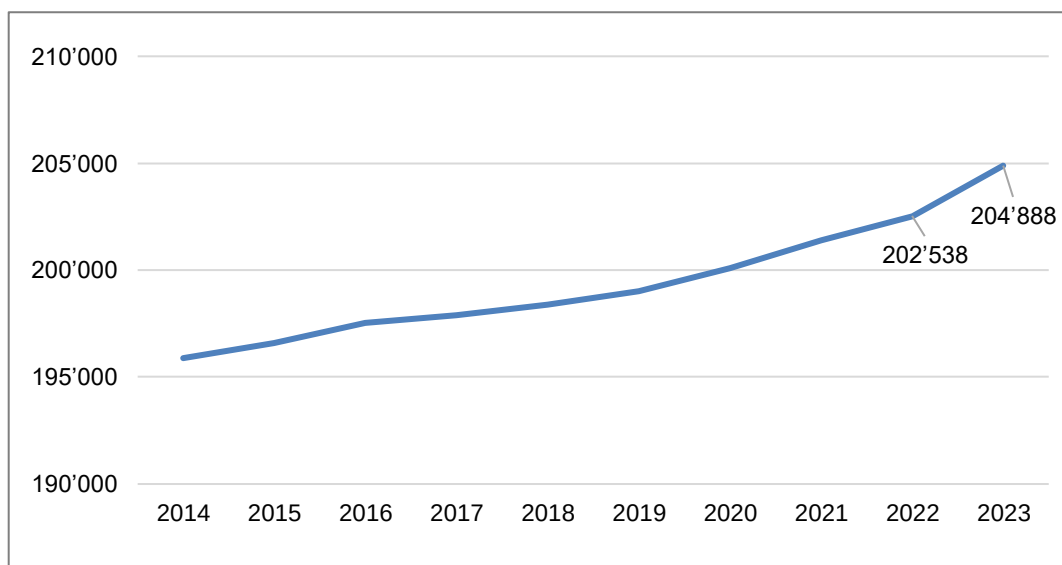
En questa publicaziun vegn il focus mess cunzunt sin las valurs medias e sin las tendenzas generalas. Per las valurs detagliadas da las singulas vischnancas renviain nus a la survista en l'aggiunta ed a la pagina d'internet www.afg.gr.ch ⇒ [Rumantsch Vischnancas](#). Là vesais Vus la statistica da finanzas da mintga vischnanca per ina perioda da 5 onns u dapi in'eventuala fusiun da vischnancas.

Augment da la populaziun pli ferm che durant ils onns precedents

Per gulivar l'effect da creschientscha resp. da midada e per pudair cumparegliar vischnancas da differenta grondezza ina cun l'autra vegnan las valurs divididas tras il dumber da la populaziun permanenta ed inditgadas per persuna. Uschia resultan cumparegliaziuns expressivas da plirs onns tranter las vischnancas. La populaziun permanenta è la populaziun da referenza da la statistica da la populaziun. Ella cumpiglia tut las personas ch'èn burgaisas svizras e che han lur domicil principal en Svizra sco er tut las personas estras che han ina permissiun da dimora en il pajais per almain 12 mais u a partir d'ina dimora da 12 mais en Svizra (legitimaziuns B/C/L/F u N u legitimaziun DFAE).

L'augment da la populaziun permanenta da l'entir chantun è stà l'onn 2023, cun 1,2 pertschient, cleramain pli grond che l'onn avant. A la fin da l'onn da rapport aveva il chantun 204'888 abitantas ed abitants permanents. Il motiv principal per l'augment da la populaziun è vinavant l'immigraziun. Cun excepziun da la regiun Engiadina Bassa/Val Müstair han tut las regions registrà l'onn 2023 in augment da la populaziun.

Illustraziun 1: Svilup da la populaziun permanenta en il Grischun, 2014 – 2023

Funtauna: Uffizi federal da statistica (STATPOP)

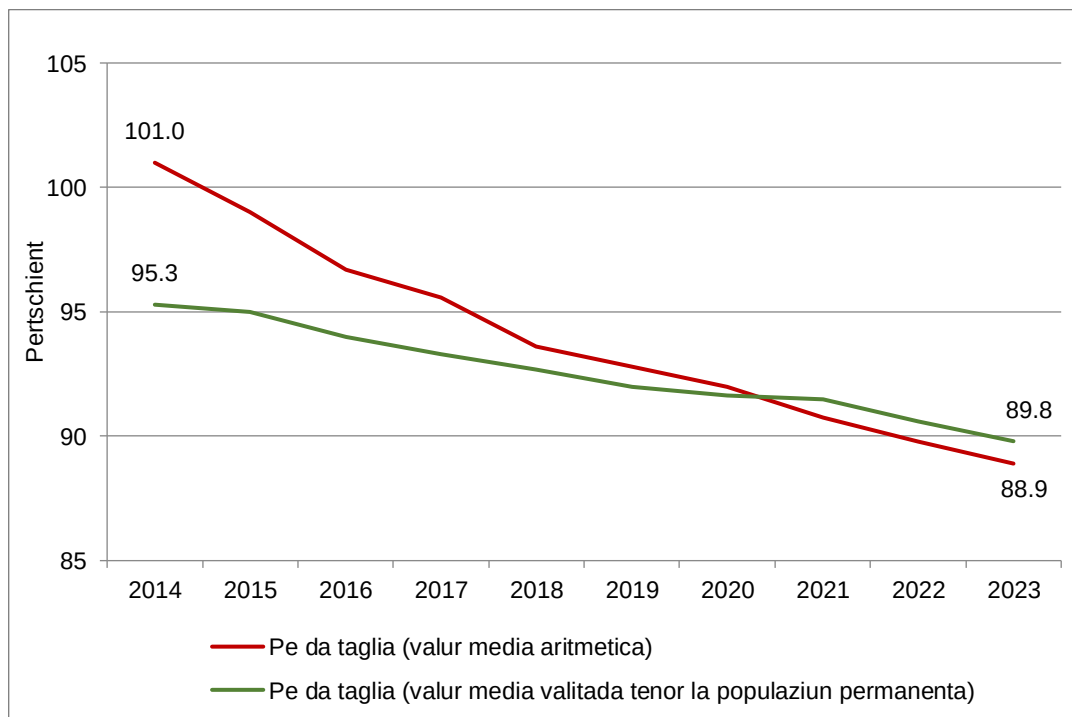
1.2 Pes da taglia e retgavs fiscals

Cun 88,9 pertschient è la media dal pe da taglia stada il 2023 per 0,9 puncts procentuals sut il nivel da l'onn avant. Cunzunt las entradas fiscalas da las personas natiralas èn sa sviluppadas da maniera positiva.

Per il cumenzament da l'onn 2023 han duas vischnancas grischunas auzà la taglia, dentant gist ina dunsaina vischnancas ha reducì lur pe da taglia. Quai po vegnir considerà sco segn da la buna situaziun conjunturala, d'ina gulfaziun da finanzas che funcziuna e da finanzas communalas generalmain saunas. Entaifer ils ultims 10 onns è il pe da taglia mesaun da tut las vischnancas sa reducì per pli che 12 puncts procentuals.

Il pe da taglia mesaun valità tenor abitants, che tegna quint da las fitg differentas grondezzas da las vischnancas, ha importà l'onn 2023 89,8 pertschient ed è uschia er stà 0,8 puncts procentuals pli bass che l'onn precedent.

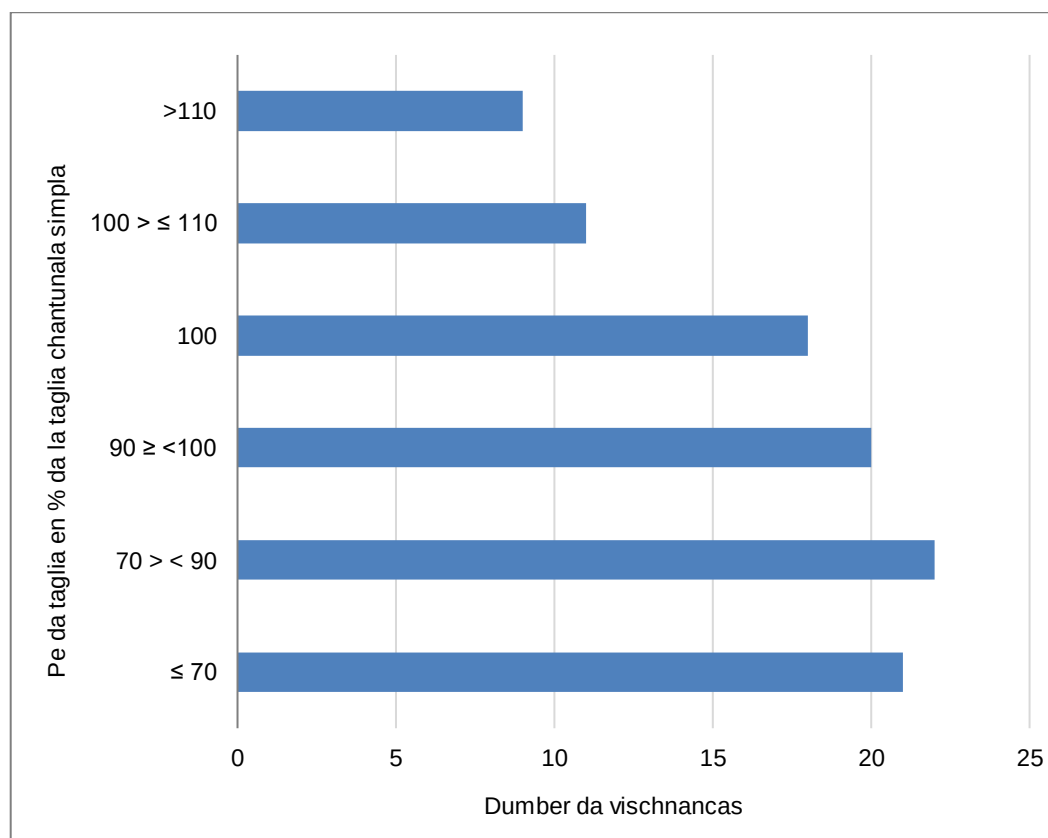
Illustraziun 2: Svilup dals pes da taglia da las personas natiralas en las vischnancas grischunas, 2014 – 2023

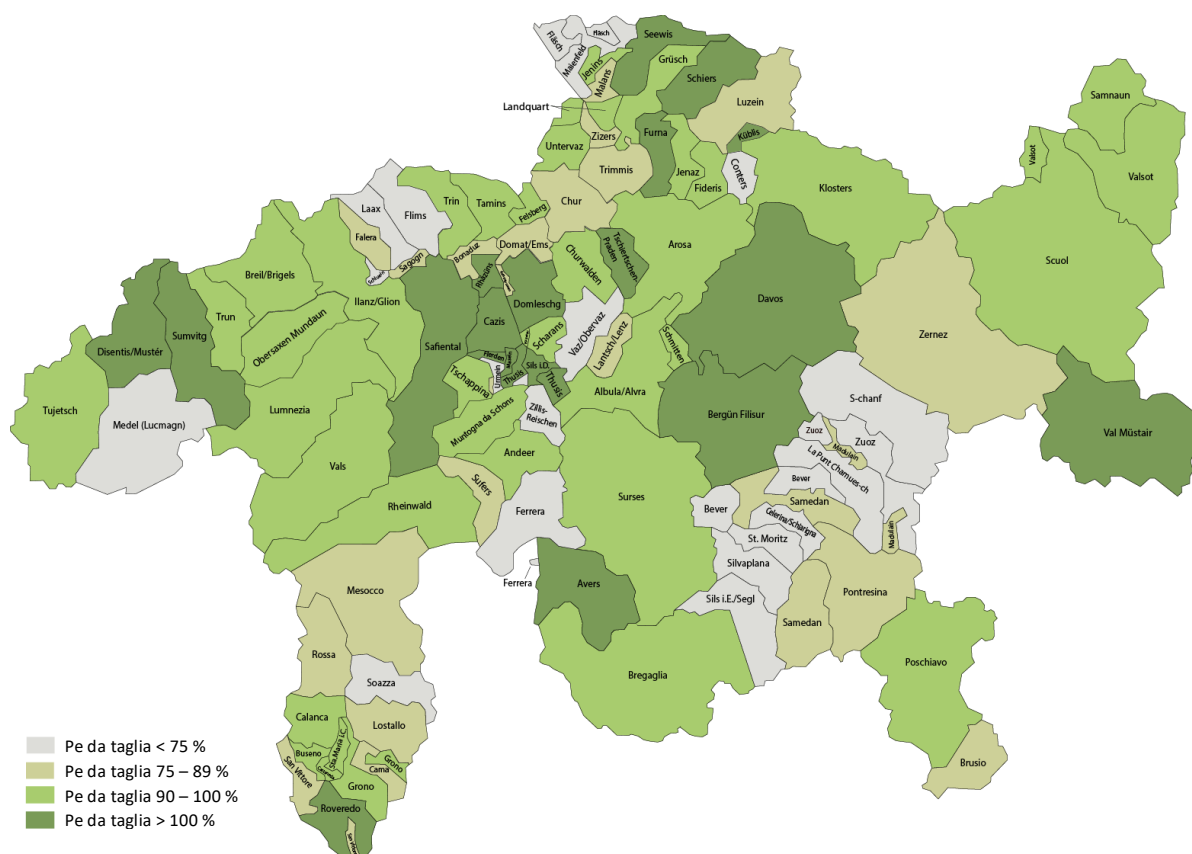

Cun 90 pertschient è la media dal pe da taglia restada l'onn 2023 sin il nivel da l'onn precedent. La mesadad da las vischnancas ha gì in pe da taglia pli aut e l'autra mesadad in pe da taglia pli bass. Il pe da taglia il pli aut, numnadamain 130 pertschient, ha applitgà la vischnanca da Furna, suandada dad otg vischnancas cun pes da taglia da 115 u da 120 pertschient. En 29 vischnancas ha il pe da taglia importà tranter 100 e 110 pertschient. 42 vischnancas eran en il sector da 70 fin 100 pertschient, 21 vischnancas han gì in pe da taglia bler pli bass che la media, numnadamain 70 pertschient u damain. Il pe da taglia cleramain il pli bass ha vinavant la vischnanca da Rongellen cun 30 pertschient, suandada da Laax cun 40 pertschient e da La Punt Chamues-ch cun 49 pertschient.

Illustraziun 3: Repartiziun dals pes da taglia da las vischnancas grischunas, 2023

Illustraziun 4: Survista dals pes da taglia da las vischnancas grischunas, 2023

Sin il cumenzament da l'onn passà (2024) han ulteriuras 15 vischnancas reduci lur pe da taglia, sin l'onn current 2025 hai dà anc sis reducziuns – il tempo dals sbassaments sa diminuescha. L'onn 2024 n'han naginas vischnancas auzà lur pe da taglia, l'onn 2025 percenter han trais vischnancas adattà lur pe da taglia vers ensi. Il pe da taglia mesaun è sa reduci sin 87,7 (2024) resp. anc sin 87,3 pertschient (2025).

Il pe da taglia valità tenor la populaziun dals dus onns po vegnir preschentà pir, suenter ch'ils dumbers definitivs da la populaziun èn enconuschents.

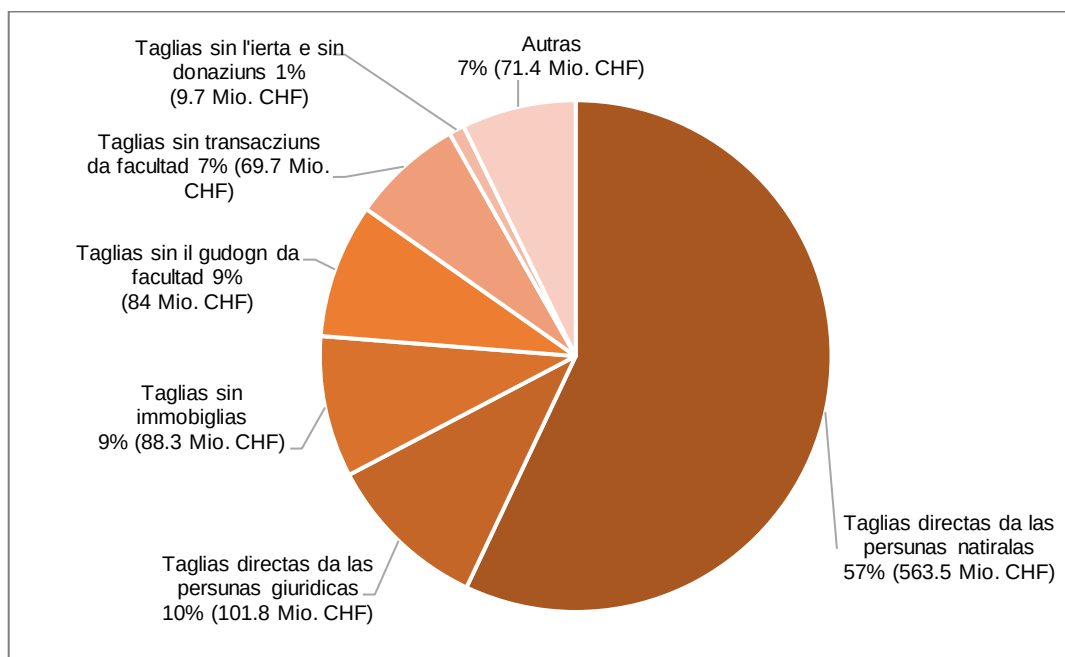

Ulteriur augment da las entradas fiscalas

Las vischnancas grischunas han generà l'onn 2023 retgavs fiscals da bundant 988,3 milliuns francs. Quai èn 20,3 milliuns francs (+2,1 pertschient) dapli che l'onn avant.

57 pertschient da quests retgavs derivan da taglias directas da las persunas natiralas, 10 pertschient èn vegnids da las taglias sin interpresas. Sin la terza posiziun suondan las taglias sin immobiglias cun ina cumpart da 9 pertschient.

Illustraziun 5: Structura dals retgavs fiscals, summa da tut las vischnancas grischunas 2023

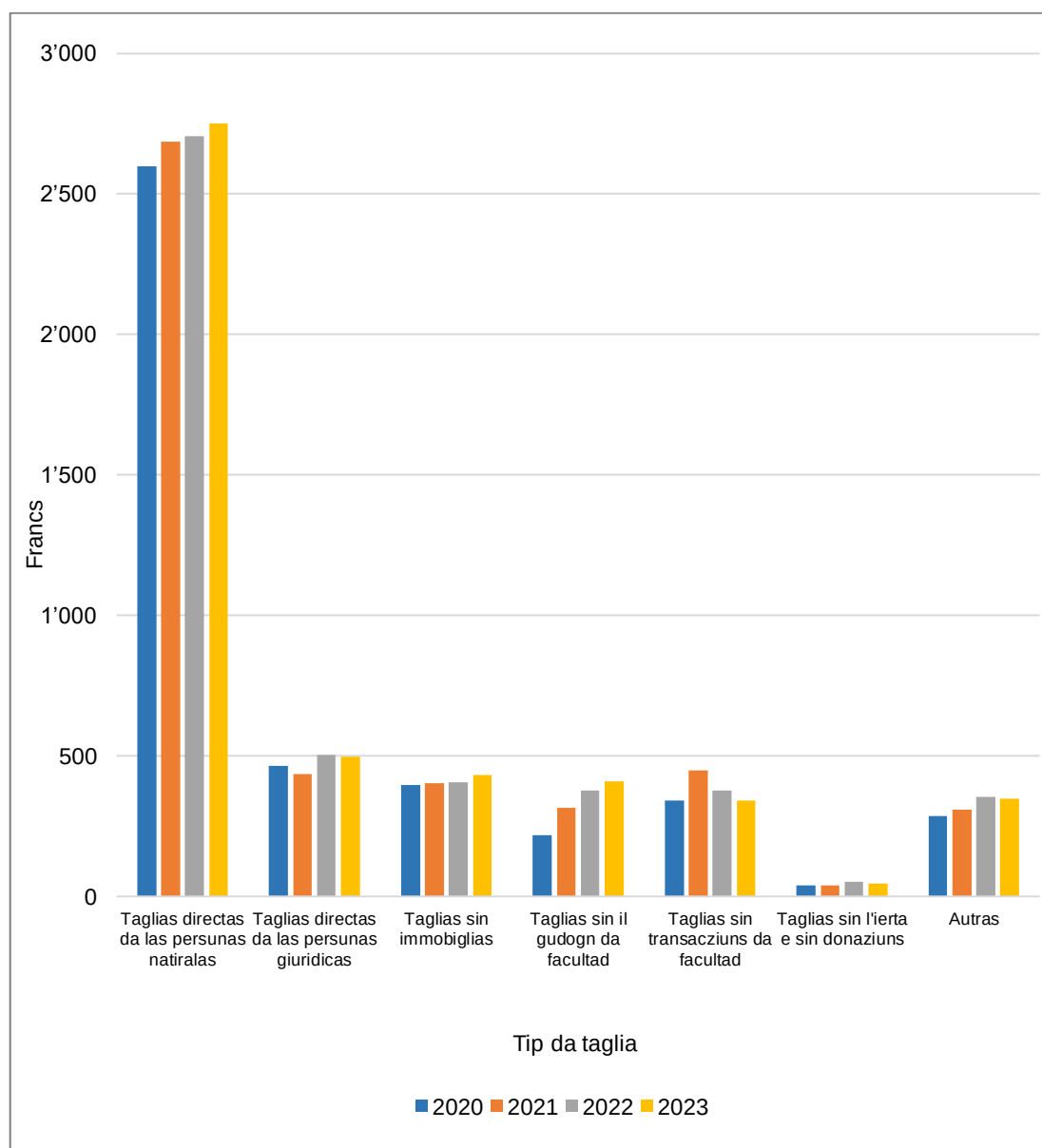

L'onn 2023 ins ha registrà, cun 9,6 pertschient, ina gronda creschientscha en il sector da las taglias sin il gudogn tras la vendita da bains immobigliars resp. da la cumpensaziun da la plivalur. Er las entradas da las taglias sin immobiglias èn s'augmentadas fermamain per 7,2 pertschient. Las entradas fiscalas da las persunas natiralas eran cun 563,5 milliuns francs bundant 15 milliuns francs (+2,8 pertschient) pli autas che l'onn precedent. Las entradas da taglia sin interpresas èn percenter stagnadas. Tar las taglias sin midada da proprietad han ins registrà per la segunda giada en fila in regress pli grond (-8,8 pertschient). Sunter il grond dumber da midadas da proprietad, surtut durant il segund onn da pandemia 2021 cun entradas correspundentas, sa movan ins ussa danovamain vers il nivel dad onns precedents.

La creschientscha totala dal retgav fiscal per persuna è, cun 0,9 pertschient, cleramain pli pitschna pervia da l'augment da la populaziun. Las taglias directas dominantas da las personas natiralas èn s'augmentadas en questa cumparegliaziun per 1,6 pertschient sin 2'750 francs en cumparegliaziun cun l'onn precedent.

Illustraziun 6: Svilup dals retgavs fiscals per persuna en las vischnancas grischunas, 2020 – 2023

Las ulteriuras taglias cumpiglian las taglias da chauns, las taxas turisticas, las taglias da divertiment sco er ulteriuras taglias sin il possess e sin las expensas.

1.3 Quints economics 2023

L'onn 2023 han 87 da las 101 vischnancas realisà in surpli dal retgav en lur quint economic. L'atgna finanziaziun per persuna è sa diminuida in pau per la segunda giada en fila.

Illustraziun 7: Quints economics da las vischnancas grischunas – indicaturs ils pli impurtants 2023

Vischnancas cun in surpli dal retgav	87	Retgav total	2,01 mia. fr
Vischnancas cun in surpli d'expensas	14	Custs totals	1,90 mia. fr
Vischnancas cun in'atgna finanziaziun positiva	94	Atgna finanziaziun mesauna per persuna	1'525 francs
Vischnancas cun in'atgna finanziaziun negativa	7		

Ils custs da manaschi per persuna èn stads, cun 7'950 francs, per 346 francs pli auts che l'onn precedent. Il motiv per quai èn cunzunt l'augment dals custs creschids da persunal, da manaschi e da transfer sco er la chareschia. Ils retgavs da manaschi èn creschids pli u main analogamain per 324 francs – ultra da las entradas fiscalas pli autas han ins er registrà dapli entradas da concessiuns e d'indemnisaziuns. Il resultat da l'activitad da manaschi è stà per 22 francs pli bass che l'onn precedent. Il resultat da la finanziaziun è sa midà, cun in surpli dal retgav da 10 francs, mo pauc. Cleramain pli negativ che l'onn precedent è sa preschentà il resultat extraordinari (-100 francs). Tut en tut è resultà in surpli dal retgav da 537 francs per persuna (onn precedent 648 francs).

*Illustraziun 8: Cumprova graduada dal gudogn e da la perdita dals onns 2022 e 2023 (en fr., per persuna)**

	2022	2023	+/-
Custs da manaschi	7'604	7'950	346
Retgav dal manaschi	8'045	8'369	324
Resultat da l'activitad da manaschi	441	419	-22
Custs finanziajs	144	162	18
Retgav finanziaj	498	526	28
Resultat da la finanziaziun	354	365	10
Resultat operativ	795	784	-12
Contribuziuns extraordinarias Custs	290	366	77
Contribuziuns extraordinarias Retgav	142	119	-23
Resultat extraordinari	-148	-247	-100
Resultat total dal quint economic	648	537	-111

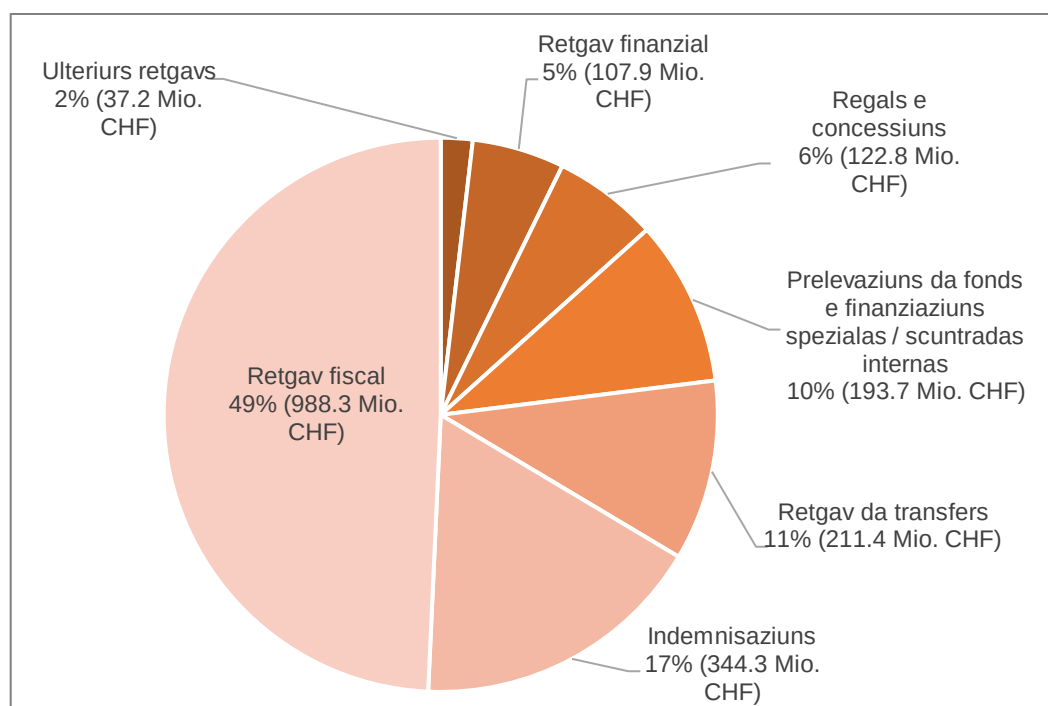
*senza scuntradas internas

Pitschnas differenzas da +/- 1 franc resultan tras arrundaments

Stgars la mesadad da tut ils retgavs communal (49 pertschient) èn entradas fiscalas. Las funtaunas d'entradas las segund impurtantas èn stadas las indemnizaziuns. Quai èn taxas da diever e prestaziuns da servetsch, sco per exempel las taxas d'aua, las taxas d'aua persa, las taxas da rument e las taxas d'electricitad. Questa posiziun cumpiglia er ils retgavs da vendita, las restituziuns, las taxas per acts uffizials u chaussas sumegliantas. Sin la terza posiziun suondan, cun ina cumpart dad 11 pertschient, ils retgavs da transfers (p.ex. contribuziuns ed indemnizaziuns da communitads e da terzs u en il rom da la gulivaziun da finanzas). Ils regals e las concessiuns han contribuì a circa 6 pertschient da las entradas.

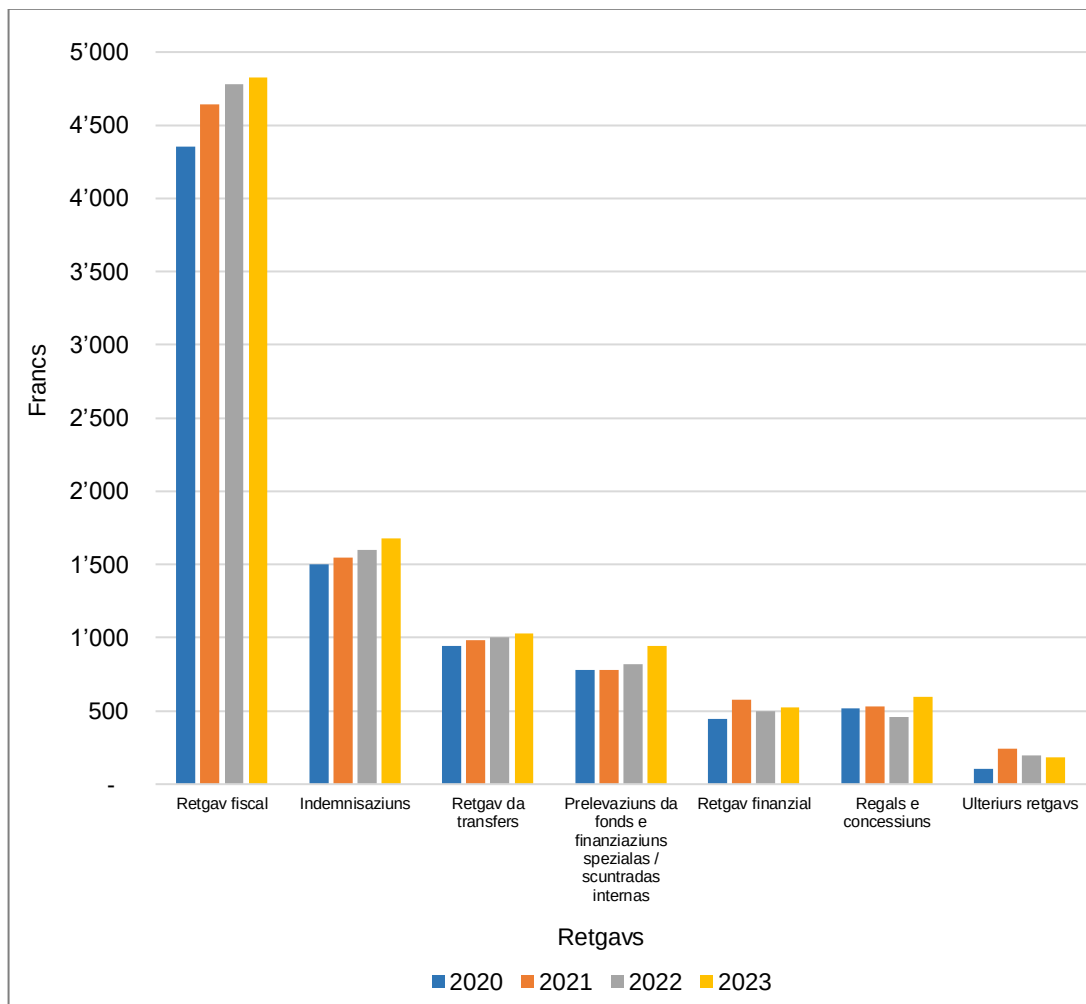
Illustraziun 9: Structura dals retgavs da las vischnancas grischunas, 2023

Ils retgavs fiscals da 988 milliuns francs correspundan a 4'824 francs per persuna, quai èn 44 francs dapli che l'onn precedent (cf. er illustraziun 6). Il pli grond augment per persuna (+140 francs) è resultà tar ils regals e tar las concessiuns. Qua sa fan valair surtut las entradas da tschains d'aua pli auts en cumparegliaziun cun l'onn precedent. L'unica categoria levamain regressiva è stada ils ulteriurs retgavs, quai pervia da retgavs extraordinaris pli bass (182 francs empè da 196 francs per persuna).

Illustraziun 10: Svilup dals retgavs per persuna en las vischnancas grischunas, 2020 – 2023

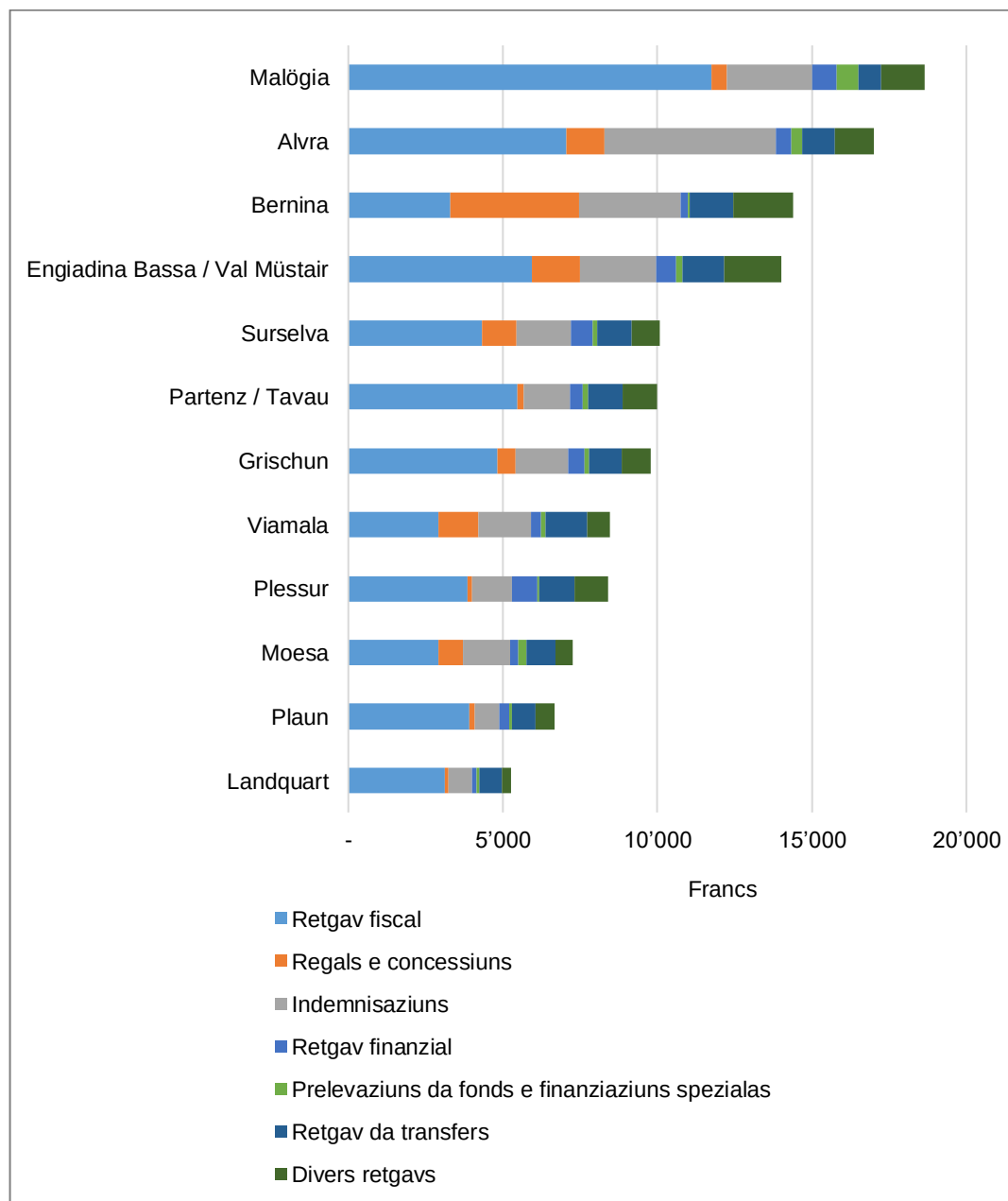

Differenzas regionalas tar las structuradas dals retgavs e dals custs

I dat cleras differenzas tranter las vischnancas areguard l'atezza dals retgavs e lur cumposiziun. Las vischnancas da la regiun Malögia han, cun 11'759 francs, cleramain las pli grondas entradas fiscalas per persuna. Ensemen cun ils ulteriurs retgavs è resultà in retgav total da 18'660 francs per persuna. Sco ils onns precedents suondan sin la segunda posiziun las vischnancas da la regiun Alvra cun retgavs da 17'006 francs per persuna en media. Questas vischnancas han cuntanschì en cumparegliaziun las pli autas indemnisaziuns. Pervia da retgavs extraordinariamain auts or da l'energia da concessiun suondan las vischnancas da la regiun Bernina sin la terza posiziun, suandadas directamain da las vischnancas da la regiun Engiadina Bassa / Val Müstair. Ils pli paucs retgavs per persuna han generà las regiuns Moesa, Plaun e Landquart, nua ch'i èn resultads – sper las entradas fiscalas – mo relativamain paucs auters retgavs.

**Illustraziun 11: Retgav e structura dal retgav en las vischnancas grischunas 2023
(agregà a regiuns, per persuna)**

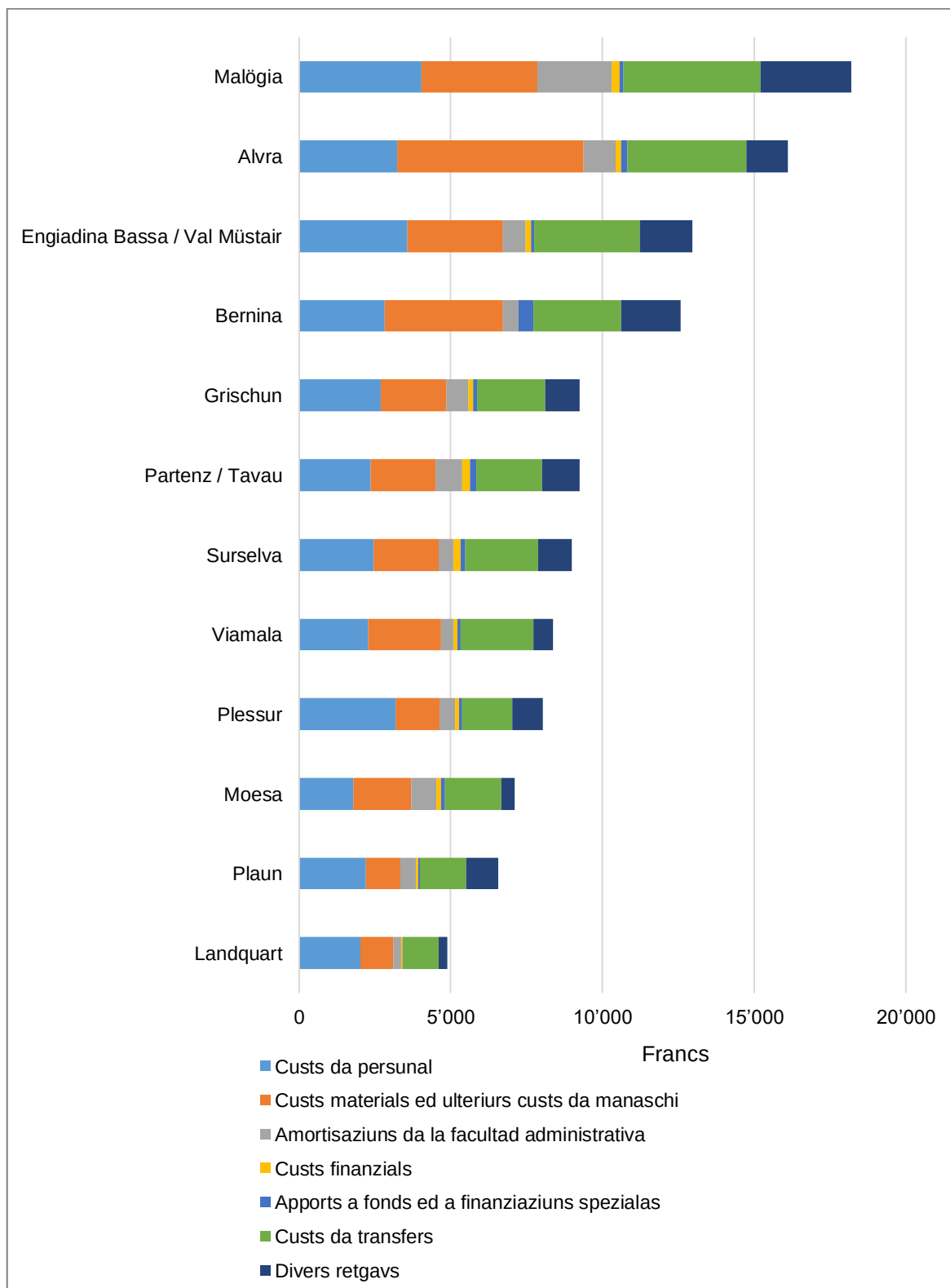

Grischun = valur media chantunala

Las vischnancas da las regiuns Malögia ed Alvra han gì, cun 18'189 resp. 16'098 francs per persuna, er ils pli gronds custs. Ils custs per persuna sur tut las vischnancas han importà durant l'onn da rapport 9'252 francs en media.

Illustraziun 12: Custs e structura dals custs en las vischnancas grischunas 2023
(agregà a regiuns, per persuna)

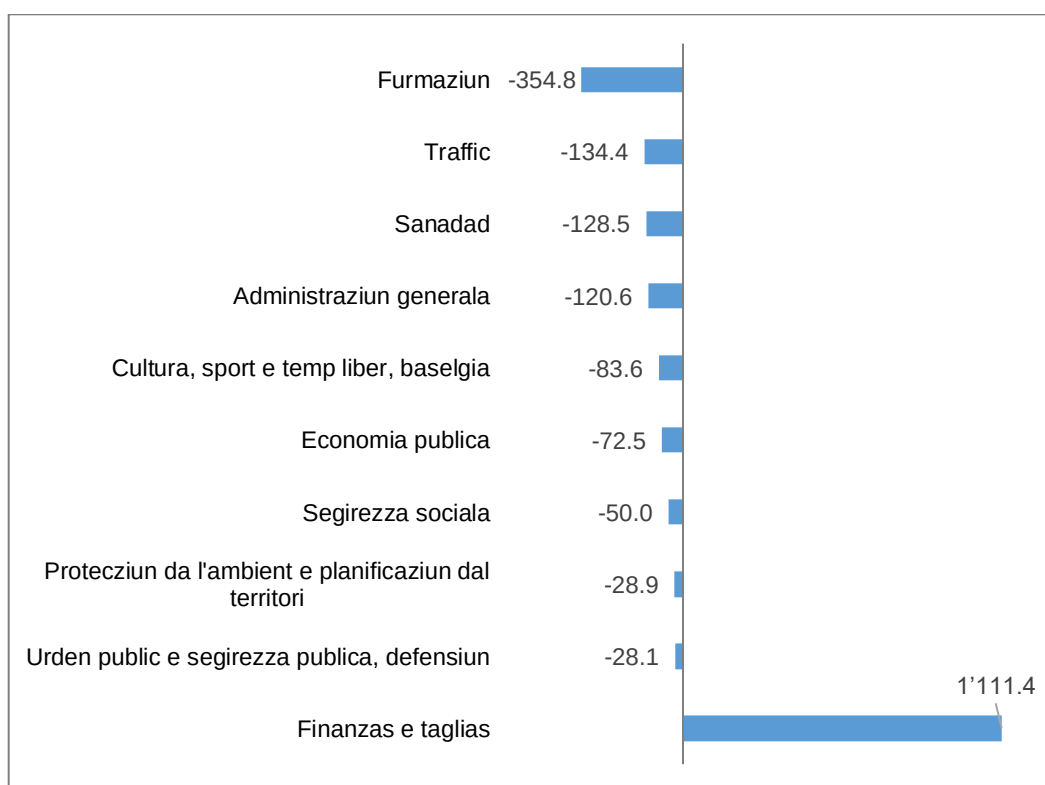
Grischun = valor media chantunala

Furmaziun e traffic cun ils custs ils pli auts

Las vischnancas han impundì lunschor il pli bler en il sector da furmaziun, suandà dals fatgs da traffic e da sanadad. Or dal saldo da las diesch funcziuns è resultà il surpli dal retgav cumulà da stgars 110 milliuns francs.

Illustraziun 13: Custs e retgavs nets da las vischnancas grischunas tenor funcziuns, 2023 (en miu. fr.)

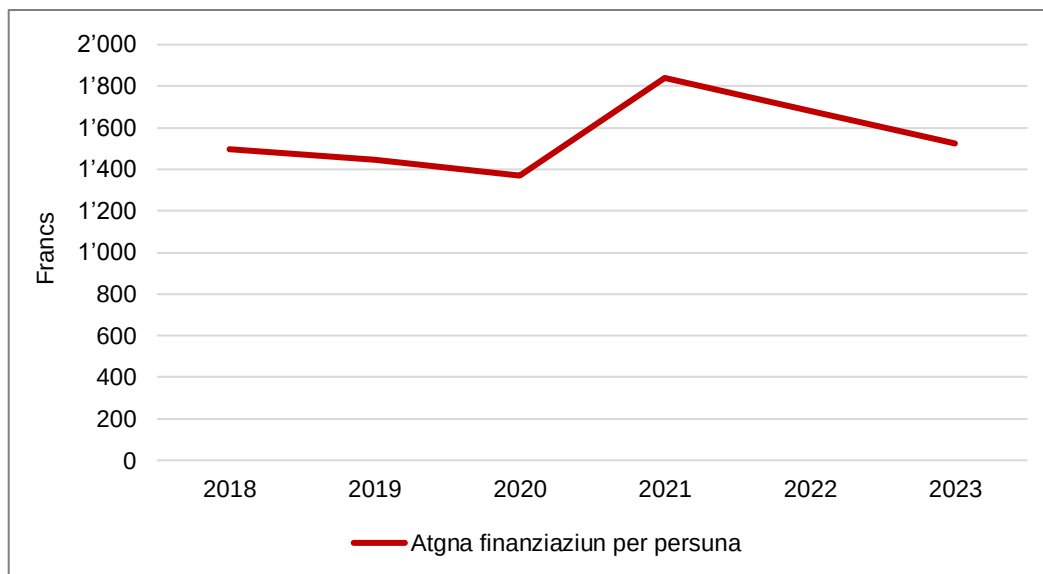
Reducziun da l'atgna finanziaziun

Las vischnancas grischunas han cuntanschì 2023 ensemen in'atgna finanziaziun da 312,4 milliuns francs. Quai è stgars 28,5 milliuns francs main che l'onn precedent.

L'atgna finanziaziun per persuna è sa reducida per 158 francs da 1'683 francs sin anc 1'525 francs. Quai è levamain sut la valur media dals ultims 5 onns (1'573 francs).

Illustraziun 14: Svilup da l'atgna finanziaziun per persuna

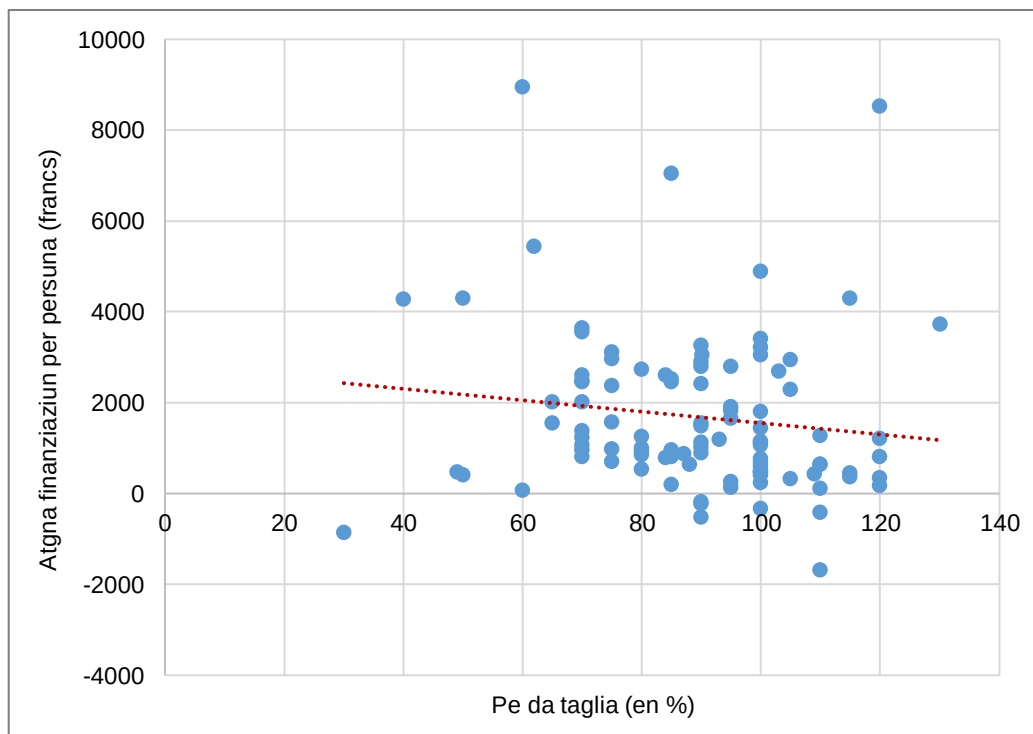

L'atgna finanziaziun è la basa d'ina seria d'indicaturs da finanzas (cf. [chapitel 1.4 Quints d'investiziun 2023](#) e [chapitel 1.6 Indicaturs da finanzas 2023](#) qua sutvart).

L'illustraziun qua sutvart mussa la relaziun tranter l'atgna finanziaziun per persuna ed il pe da taglia d'ina vischnanca. Mintga punct represchenta ina vischnanca. Las vischnancas cun in pe da taglia pli bass han generà er l'onn 2023 tendenzialmain in'atgna finanziaziun in pau pli auta che las vischnancas cun in pe da taglia lunsch sur la media. La lingia cotschna mussa la tendenza. Las divergenzas èn tut en tut grondas.

Illustraziun 15: Atgna finanziaziun per persuna e pe da taglia, 2023

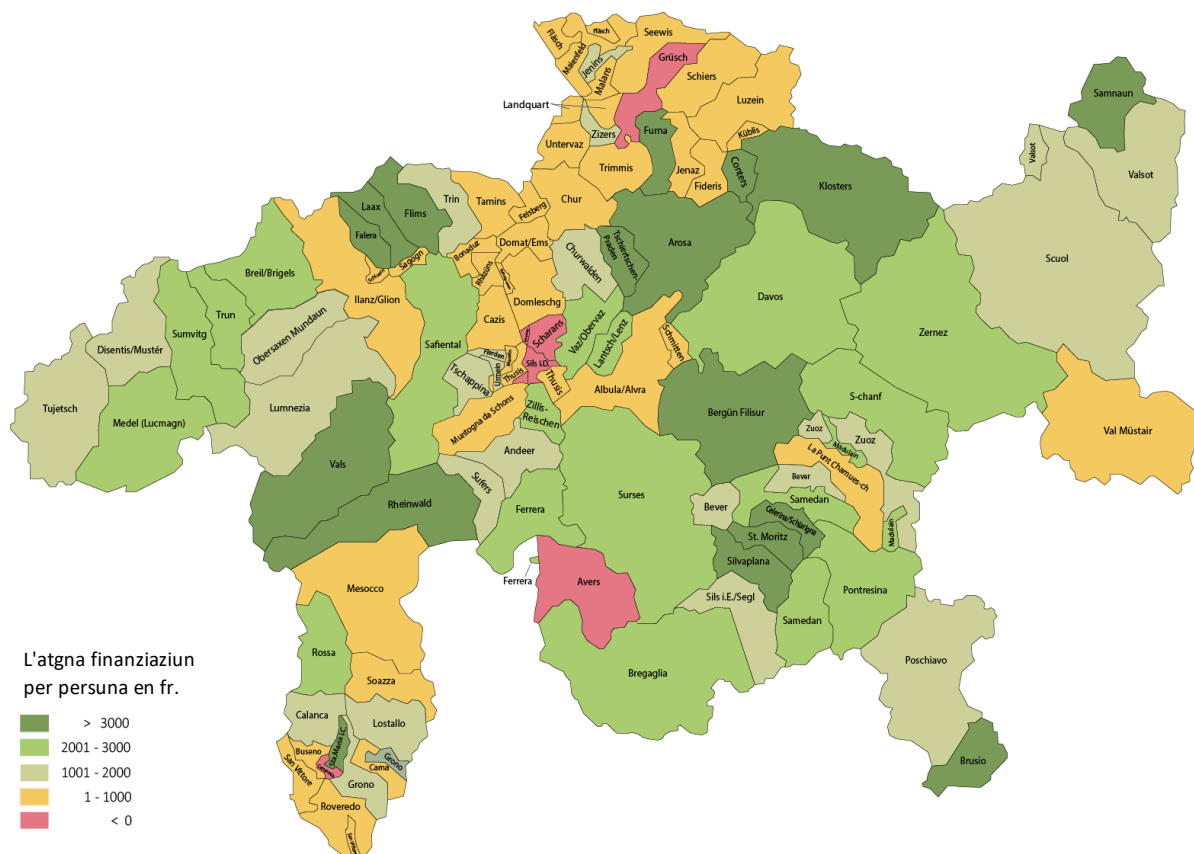

La pli auta atgna finanziaziun per persuna ha cuntanschì l'onn 2023 la vischnanca da San Murezzan cun 8'965 francs, la pli bassa la vischnanca dad Avras (-1'683 francs). L'onn da rapport han set vischnancas già in'atgna finanziaziun negativa, quai èn duas dapli che l'onn precedent.

La charta qua sutvart dat ina survista da l'atgna finanziaziun per persuna en las singulas vischnancas. Anc adina èn quai surtut vischnancas turisticas che han in'atgna finanziaziun lunsch sur la media. Ultra da quai cuntegna questa gruppa er vischnancas cun gronds retgavs or da la forza idraulica.

Illustraziun 16: Survista da l'atgna finanziaziun per persuna, 2023 (en fr.)

1.4 Quints d'investiziun 2023

2023 han las vischnancas grischunas investì 320,2 milliuns francs, cleramain dapli che l'onn precedent.

Illustraziun 17: Quints d'investiziun 2023 – ils indicaturs ils pli impurtants

Expensas d'investiziun	total	449,2 miu. fr
Entradas d'investiziun	total	129,0 miu. fr
Investiziuns nettas	total	320,2 miu. fr

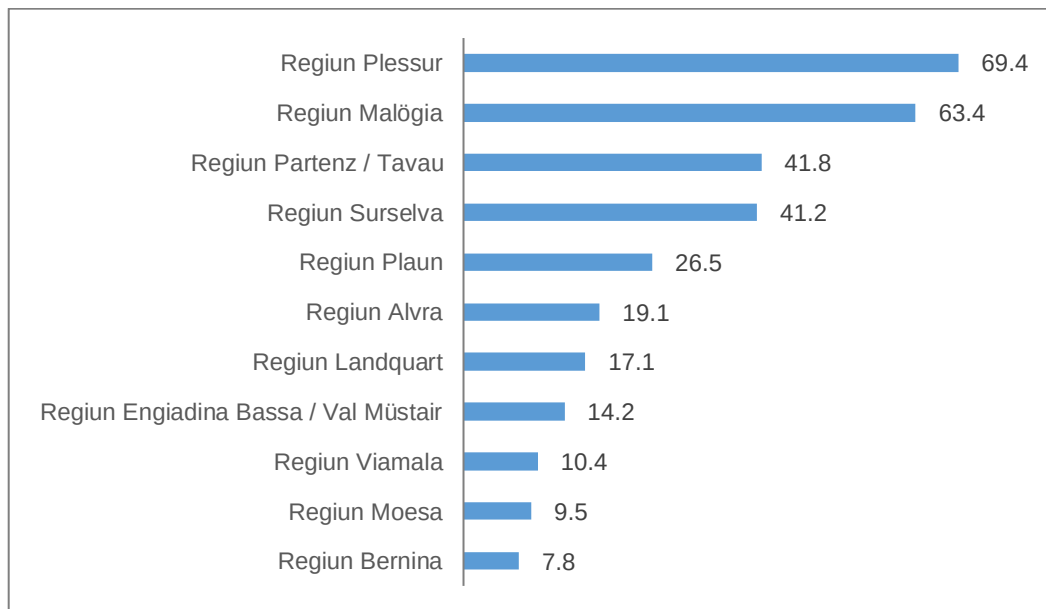
Cun netto 320,2 milliuns francs han las vischnancas grischunas investì l'onn 2023 uschè bler sco anc mai. Cumpareglià cun l'onn precedent (258,1 miu. francs) è quai in plus da 62,1 milliuns francs (+24,1 pertschient). Er las investiziuns bruttas èn stadas l'onn da rapport, cun 449,2 milliuns francs (+16,4 pertschient en cumparegliaziun cun 2022), sin in nivel da record.

Regiun Plessur cun las pli grondas investiziuns

Las vischnancas da la regiun Plessur cun la citad da Cuira han investì l'onn 2023 cun netto 69,4 milliuns francs il pli bler, lura suondan las vischnancas da la regiun Malögia. Il pli pauc han investì las vischnancas da las regions cun ina populaziun pli pitschna Viamala, Moesa e Bernina.

Illustraziun 18: Investiziuns nettas da las vischnancas grischunas tenor regiuns, 2023 (en miu. fr.)

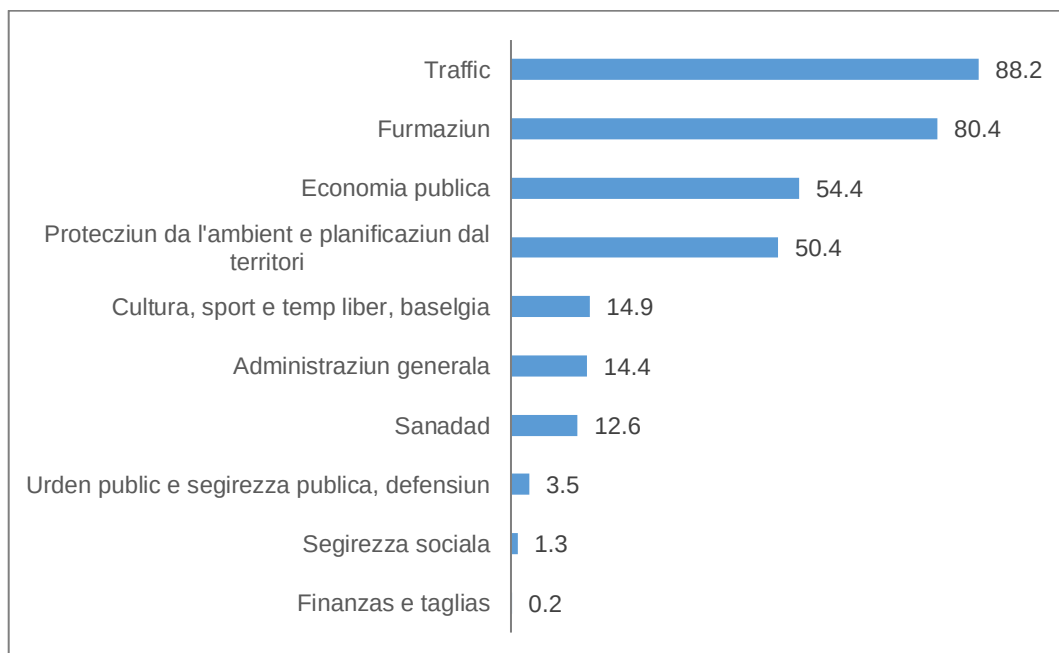

Las pli bleras investiziuns en il sector da traffic

Danovamain han las vischnancas investì er l'onn 2023, cun 88,2 milliuns francs, il pli bler en il sector da traffic, per exempel en vias communalas. Il sector da furmaziun suonda cun investiziuns nettas dad 80,4 milliuns francs. Tranter quellas èn surtut investiziuns en novs stabiliments da scola u en chasas da scola existentas.

Illustraziun 19: Investiziuns nettas da las vischnancas grischunas tenor funcziuns, 2023 (en miu. fr.)

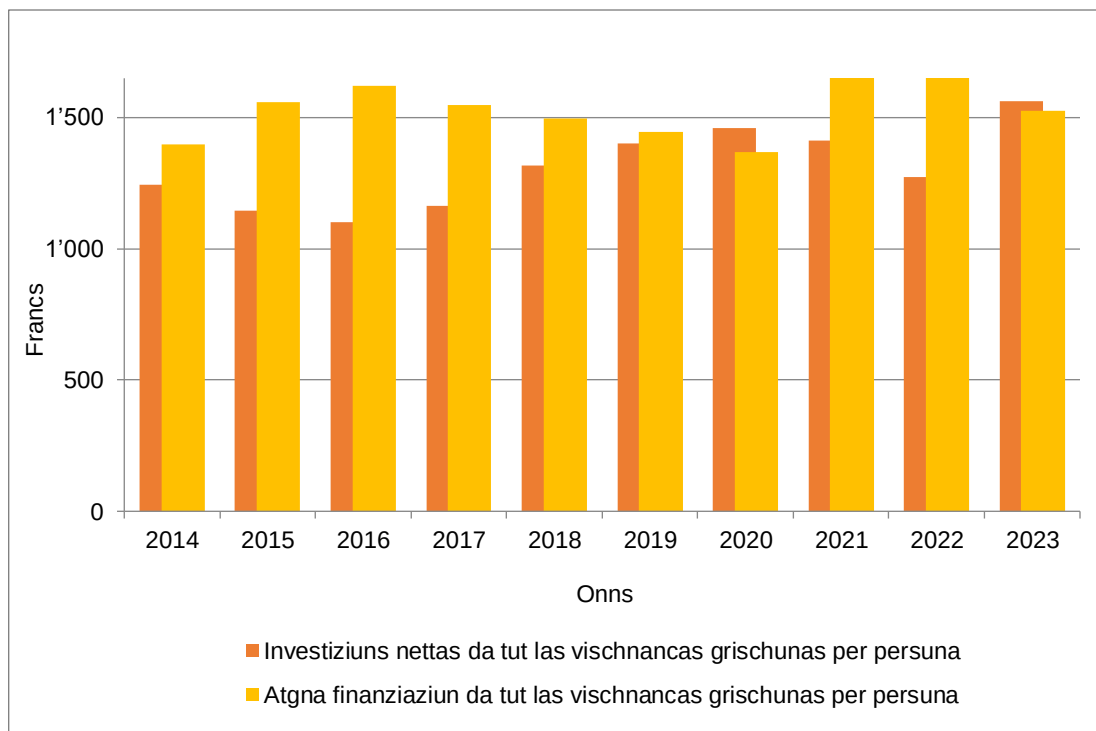
Investiziuns nettas levamain pli autas che las atgnas finanziaziuns

Per persuna èn vegnids investids 1'563 francs, 289 francs dapli che l'on precedent. L'atgna finanziaziun da 1'525 francs per persuna en media n'ha per pauc betg bastà per cuvrir las investiziuns nettas (cf. [chapitel 1.6.1 Grad d'atgna finanziaziun en pertschient](#)), uschia che quai ha manà ad ina leva reducziun da l'investiziun netta per persuna (cf. [chapitel 1.6.3 Debit net per persuna](#)).

Sco che l'illustraziun qua sutvart mussa, èn las investiziuns nettas 2023 stadas pir per la segunda giada durant ils ultims 10 onns pli autas che l'atgna finanziaziun.

Illustraziun 20: Investiziuns nettas ed atgna finanziaziun per persuna, 2014 – 2023

1.5 Bilantschas per ils 31 da december 2023

Las bilantschas da las vischnancas conferma che las finanzas communalas èn tut en tut saunas.

Illustraziun 21: Indicators da la bilantscha da tut las vischnancas 2023 per persuna (en fr.)

	2022	2023	+/-
Facultad finanziaria	13'403	13 675	272
Facultad administrativa	9'926	10'605	679
Total activas	23'330	24'280	950
Chapital ester	5'817	6'216	399
Agen chapital	17'513	18'064	551
Total passivas	23'330	24'280	950

La **facultad finanziaria** cumpiglia quellas valurs da facultad che pon vegnir vendidas senza periclitir l'adempliment d'incumbensas publicas. La facultad finanziaria per persuna importava la fin da l'onn 2023 13'675 francs, quai èn

272 francs dapli che l'onn precedent. 46 pertschient dals totalmain 2,8 milliuns francs èn d'attribuir a parcelas ed ad immobiliglias.

La **facultad administrativa** cumpiglia quellas valurs da facultad che servan ad ademplir directamain e durant in temp pli lung incumbensas publicas. Che quella è s'augmentada per 679 francs sin 10'605 francs per persuna è er ina consequenza da la bilantschaziun da las grondas investiziuns. Da la facultad administrativa fan part per exempel vias communalas, chasas da scola, providiments d'aua u rempars da flums.

Il **chapital ester** per persuna è s'augmentà per 399 francs sin 6'216 francs. Totalmain ha el importà stgars 1,32 milliardas francs. 65 pertschient da questa summa cumpigliavan impegns finanzials da lunga durada.

L'**agen chapital** cumpiglia las obligaziuns ed ils pajaments anticipads envers las finanziaziuns spezialas, las prefinanziaziuns, ils fonds ed ils surplus cumulads dals custs e dal retgav or dal quint economic. L'agen chapital cumprovà per persuna è stà la fin da l'onn 2023, cun 18'064 francs, per 551 francs pli aut che l'onn precedent.

L'agen chapital cumulà da tut las vischnancas ha importà la fin da l'onn 2023 passa 3,7 milliardas francs. Pli che la mesadad è d'attribuir a l'agen chapital a libra disposiziun (surplus da bilantscha cumulads).

La survista qua sutvart permetta da valitar en moda detagliada las proporziuns da las differentas posiziuns da bilantscha a la fin da l'onn da gestiun 2023.

Illustraziun 22: Cumposiziun da la summa da bilantscha da tut las vischnancas, 2023

Activas	en fr.	en %	Passivas	en fr.	en %
Meds liquids ed investiziuns da daners da curta durada	452'328'511	16,1 %	Impegns currentes	265'915'687	20,9 %
Pretensiuns	569'697'800	20,3 %	Impegns finanzials da curta durada	44'722'809	3,5 %
Investiziuns finanzialas da curta durada	86'054'958	3,1 %	Cudeschaziuns transitoricas passivas	60'209'457	4,7 %
Cudeschaziuns transitoricas activas	259'768'021	9,3 %	Retenziuns da curta durada	9'288'335	0,7 %
Provisiuns e lavurs cumenzadas	6'954'005	0,2 %	Impegns finanzials da lunga durada	827'350'985	65,0 %
Investiziuns finanzialas da lunga durada	143'345'555	5,1 %	Retenziuns da lunga durada	27'724'023	2,2 %
Bains d'investiziun materials da la facultad finanziaia	1'283'400'740	45,8 %	Impegns envers finanziaziuns spezialas e fonds en il chapital ester	38'414'608	3,0 %
Pretensiuns envers finanziaziuns spezialas e fonds en il chapital ester	208'713	0,0 %			
Total facultad finanziaia	2'801'758'303	100 %	Chapital ester	1'273'625'904	100,0 %
Bains d'investiziun materials da la facultad administrativa	1'845'076'500	84,9 %	Obligaziuns (+) resp. pajaments anticipads (-) envers finanziaziuns spezialas	516'388'207	14,0 %
Bains d'investiziun immaterials	29'995'546	1,4 %	Fonds	144'514'598	3,9 %
Emprests	71'672'262	3,3 %	Finanziaziuns anticipadas	237'670'415	6,4 %
Participaziuns	192'549'263	8,9 %	Ulteriur agen chapital	907'565'446	24,5 %
Contribuziuns d'investiziun	90'774'019	4,2 %	Surpli / deficit da bilantscha	1'894'870'724	51,2 %
Amortisaziuns supplementaras cumuladas	-57'190'601	-2,6 %			
Total facultad administrativa	2'172'876'990	100 %	Agen chapital	3'701'009'389	100,0 %
Total activas	4'974'635'293		Total passivas	4'974'635'293	

Facultad netta in pau pli bassa

Sche la facultad finanziaia vegn subtrahada dal chapital ester, resulta sco differenza il debit net (resp. cun in segn negativ ordavant, la facultad netta d'ina vischnanca). Il debit net u la facultad netta è in indicatur impurtant per la situaziun dals debits resp. da la facultad d'ina vischnanca.

Illustraziun 23: Debit net / facultad netta da tut las vischnancas grischunas la fin da l'onn 2023 (en fr.)

	2022	2023	+/-
Facultad finanziaia	2'714'689'181	2'801'758'303	87'069'122
Chapital ester	1'178'099'530	1'273'625'904	95'526'374
Debit net / facultad netta	-1'536'589'651	-1'528'132'399	8'457'252

Tut las vischnancas grischunas han gì la fin da l'onn 2023 ina facultad netta cumulada dad 1,53 milliardas francs, quai è stgars 8,5 milliuns francs damain che l'onn precedent.

La facultad netta resp. il debit net per persuna è in indicatur da finanzas impurtant, che vegn tractà spezialmain en il [chapitel 1.6.3](#).

1.6 Indicatur da finanzas 2023

Ils indicatur da finanzas da las vischnancas grischunas suttastritgan las finanzas ch'èn tut en tut saunas.

Ils indicatur da finanzas èn facturs impurtants per la gestiun d'ina vischnanca e mussan las tendenzas da la politica da finanzas. Per che las vischnancas possian vegnir cumparegliadas ina cun l'autra, valan definiziuns armonisadas sin plaun naziunal per calcular quests indicatur da finanzas.

L'Uffizi da vischnancas eruescha – sin basa da las datas inoltradas dals quints annuals – particularmain ils suandants indicatur da finanzas (cf. art. 30 da l'Ordinaziun da finanzas per las vischnancas, OFV; DG 710.200):

- a) Grad d'atgna finanziaziun en pertschient
- b) Quota da la grevizza da tschains en pertschient
- c) Debit net en francs per persuna
- d) Quota da l'atgna finanziaziun en pertschient
- e) Quota dal servetsch da chapital en pertschient
- f) Quota da l'indebitament brut en pertschient
- g) Quota d'investiziun en pertschient

Las definiziuns e las valurs directivas correspundentas vegnan descrittas curtamain qua sutvart tar mintga indicatur da finanzas.

Tut tenor la grondezza da la vischnanca variescha la limita d'activaziun per las vischnancas, quai restrenscha la forza expressiva da singuls indicatur en la cumparegliaziun traversala da las vischnancas.

Per valitar la situaziun finanziaria d'ina singula vischnanca ston ils indicatur da finanzas per regla vegnir analisads sur ina perioda da plirs onns.

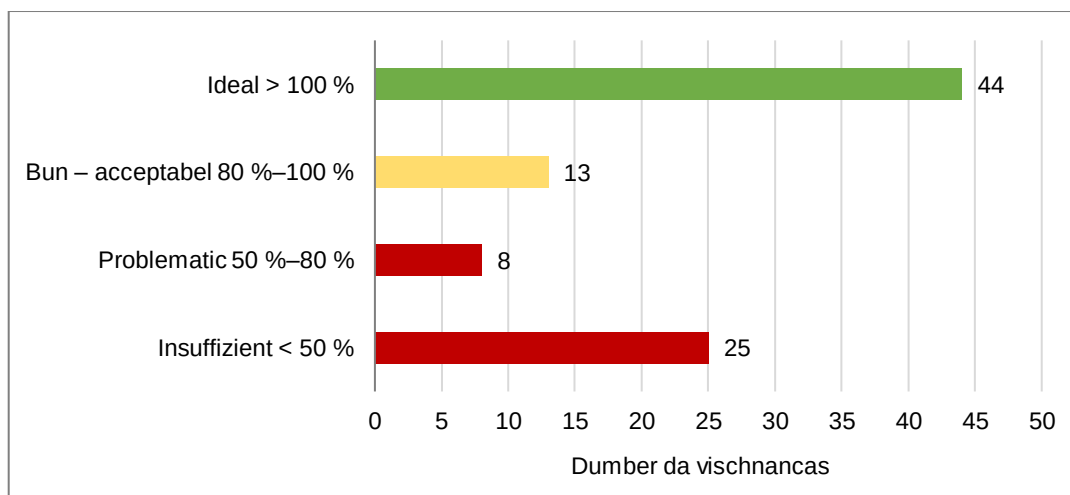

1.6.1 Grad d'atgna finanziaziun en pertschient

Sch'ins metta l'atgna finanziaziun en relaziun cun las investiziuns nettas, resulta il grad d'atgna finanziaziun en pertschient. El inditgescha en tge dimensiun che la vischnanca po financiar novas investiziuns cun meds finanzials ch'ella ha generà sezza. A vista mesauna duess il grad d'atgna finanziaziun correspunder en media a var 100 pertschient. Ma er la situaziun da l'indebitament actual gioga ina rolla.

L'onn 2023 han 44 da las 101 vischnancas grischunas gì in grad d'atgna finanziaziun da passa 100 pertschient, che vegn definì sco ideal. Tut questas vischnancas han pudì financiar cumplettaimain sezzas lur investiziuns nettas e reducir lur debits resp. augmentar lur facultad.

Illustraziun 24: Grad d'atgna finanziaziun* en las vischnancas grischunas, dumber 2023

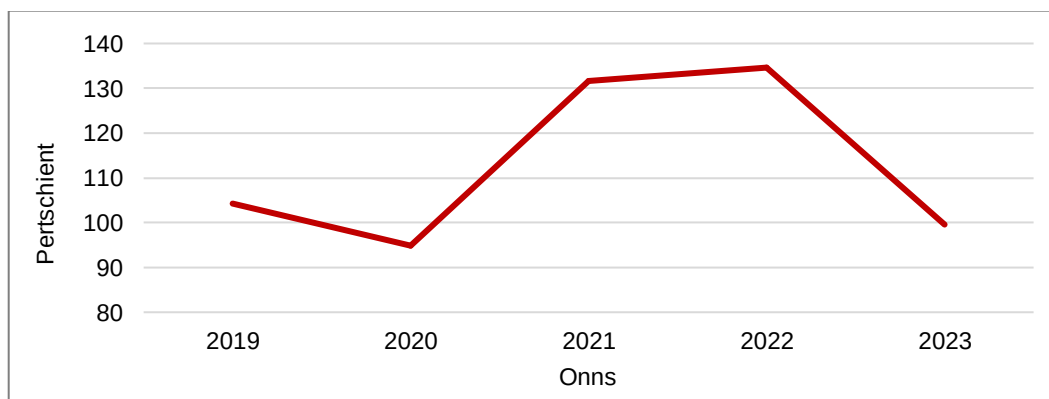

* Pervia d'in surpli or da las entradas d'investiziun n'han 11 vischnancas nagin grad d'atgna finanziaziun.

Quest indicatur po variar fermamain e duess perquai vegnir considerà a vista mesauna. La media dal grad d'atgna finanziaziun da tut las vischnancas è sa diminui l'onn 2023 da 134,6 (2022) a 99,6 pertschient.

Illustraziun 25: Svilup dal grad d'atgna finanziaziun en pertschient (valur media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

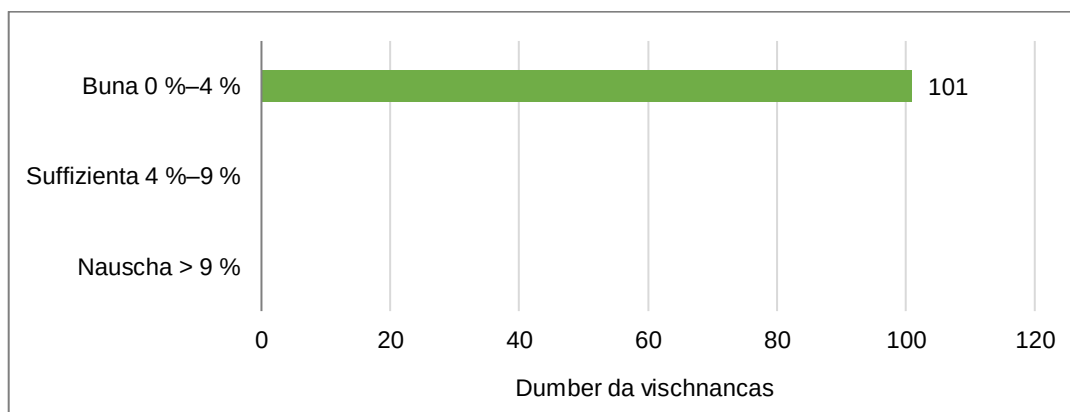

1.6.2 Quota da la grevezza da tschains en pertschient

La quota da la grevezza da tschains correspunda als custs nets dals tschains en pertschients dal retgav current. Ella inditgescha tge quota dal retgav current ch'è liada als custs dals tschains. Pli bassa che questa valur è, e pli grond ch'il spazi d'agir finanziel da la vischnanca è.

Sco ils onns precedents han tut las vischnancas grischunas gè er l'onn 2023 ina quota da la grevezza da tschains bassa resp. buna.

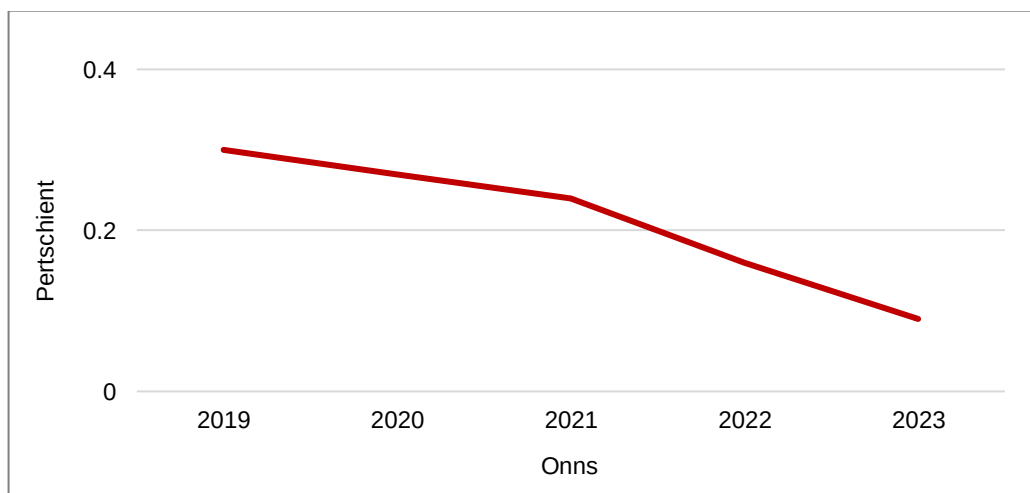
Illustraziun 26: Quota da la grevezza da tschains da las vischnancas grischunas, dumber 2023

L'onn 2023 è la media da la quota da la grevezza da tschains sa reducida da 0,16 pertschient ad anc 0,09 pertschient.

Illustraziun 27: Svilup da la quota da la grevezza da tschains en pertschient (valur media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

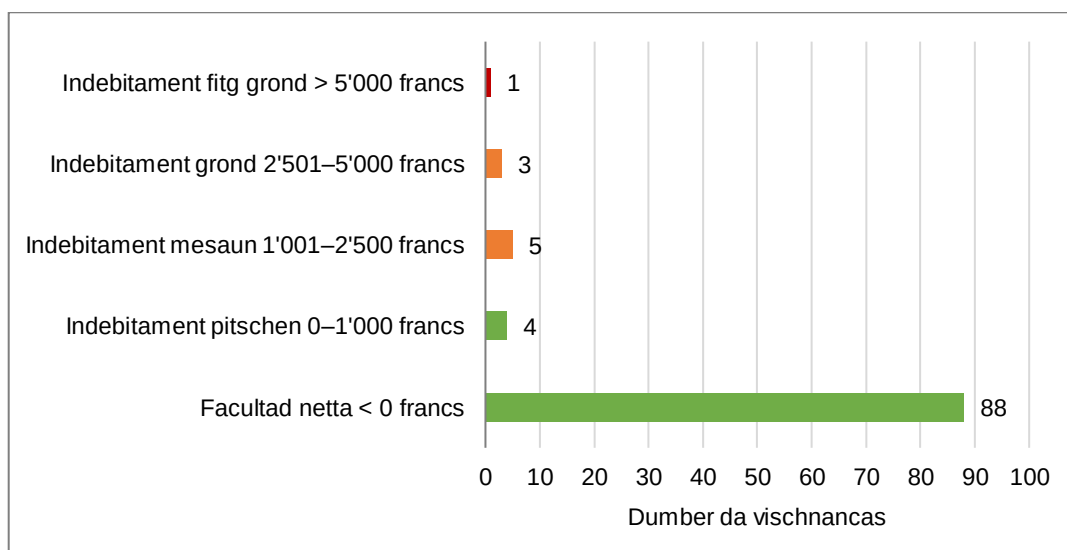

1.6.3 Debit net en francs per persuna

Il debit net en francs per persuna è il chapital ester minus la facultad finanziaria, dividi tras la populaziun permanenta. Quest indicatur da finanzas vegn duvrà per valitar l'indebitament. Ina valur negativa (dapli facultad finanziaria che chapital ester) correspunda ad ina facultad netta per persuna.

Sco gia l'onn precedent ha sulettamain ina vischnanca gì in debit net fitg grond da passa 5000 francs per la fin dal 2023. Trais vischnancas han gì in grond indebitament, tschintg vischnancas in indebitament mesaun. 88 vischnancas han gì ina facultad netta.

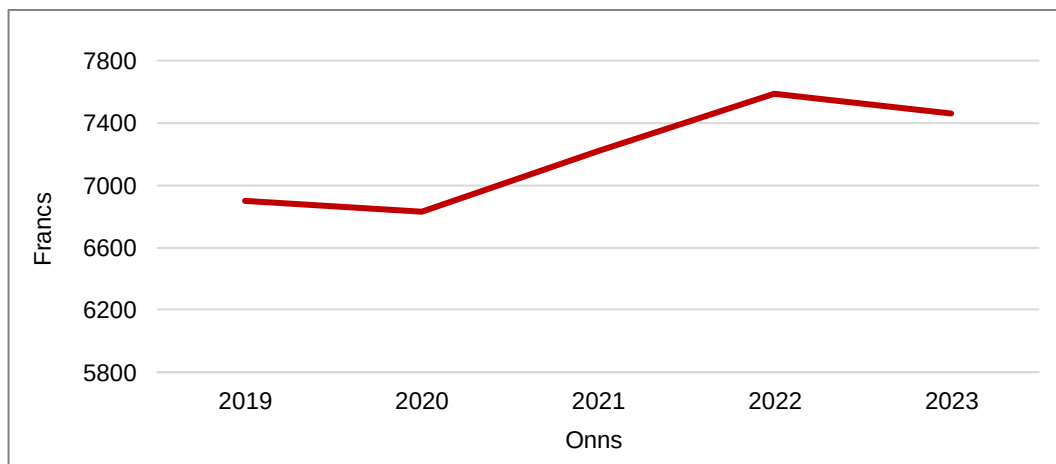
Illustraziun 28: Debit net per persuna en las vischnancas grischunas, dumber 2023

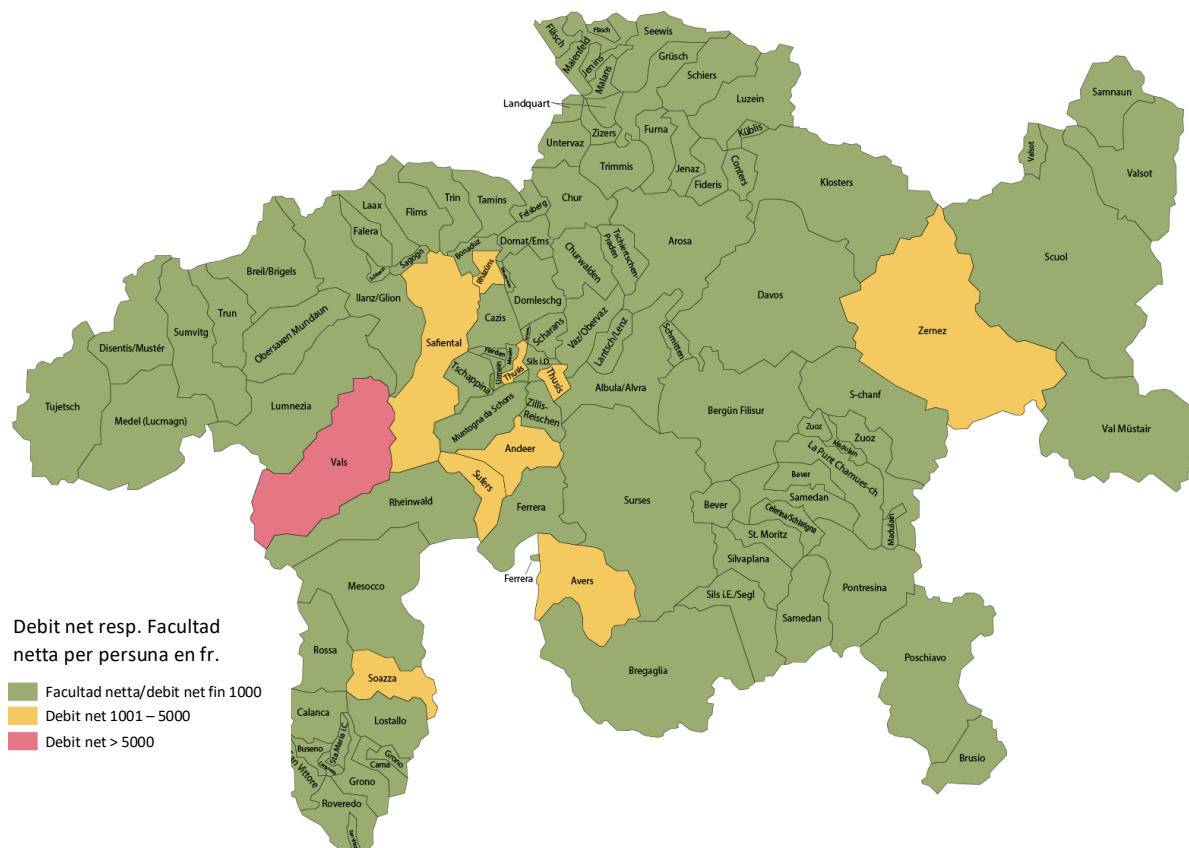

La facultad netta per persuna è sa diminuida l'onn 2023 per 129 francs sin 7'458 francs.

Illustraziun 29: Svilup da la media da la facultad netta per persuna, 2019 – 2023

Illustraziun 30: Survista dal debit net resp. da la facultad netta per persuna en las vischnancas, 2023

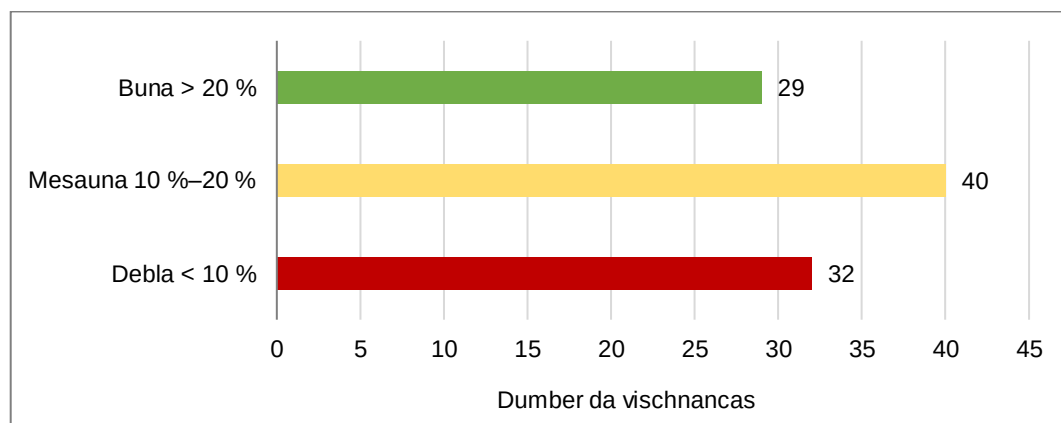

1.6.4 Quota da l'atgna finanziaziun en pertschient

Quest indicatur metta l'atgna finanziaziun en relaziun cun il retgav current. El mussa pia la forza finanziaria e la libertad d'agir finanziaria d'ina vischnanca.

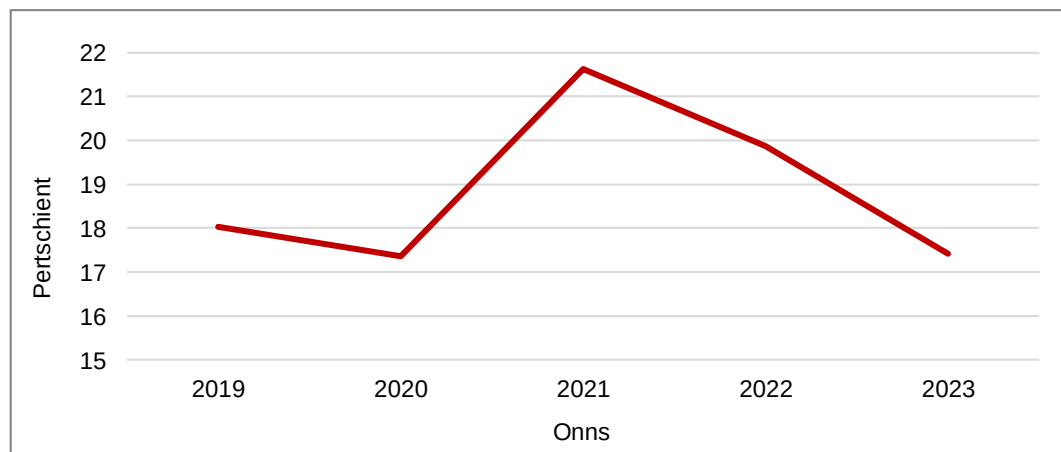
L'onn 2023 avevan 29 vischnancas ina buna quota da l'atgna finanziaziun da passa 20 pertschient. Tar 40 vischnancas è l'atgna finanziaziun stada tranter 10 e 20 pertschient dal retgav current. 32 vischnancas han gì ina quota da l'atgna finanziaziun da sut 10 pertschient, quai è nov vischnancas dapli che l'onn precedent.

Illustraziun 31: Quota da l'atgna finanziaziun da las vischnancas grischunas, dumber 2023

La media da la quota da l'atgna finanziaziun è sa reducida durant l'onn da rapport da 19,86 a 17,41 pertschient. Quai correspunda quasi a la valur da l'onn 2020.

Illustraziun 32: Svilup da la quota da l'atgna finanziaziun en pertschient (valur media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

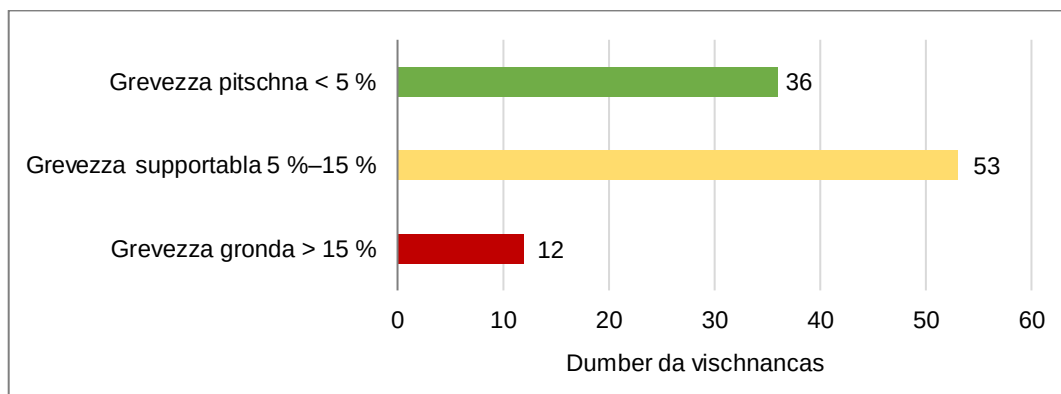

1.6.5 Quota dal servetsch da chapital en pertschient

La quota dal servetsch da chapital correspunda als custs nets dals tschains plus las amortisaziuns ordinarias da la facultad administrativa en pertschiens dal retgav current. Uschia è ella in indicatur impurtant per la grevezza finanziala da la vischnanca, che resulta dals custs da chapital – pli auta che la quota è, e pli pitschna che la libertad d'agir sin plaun finanziel è.

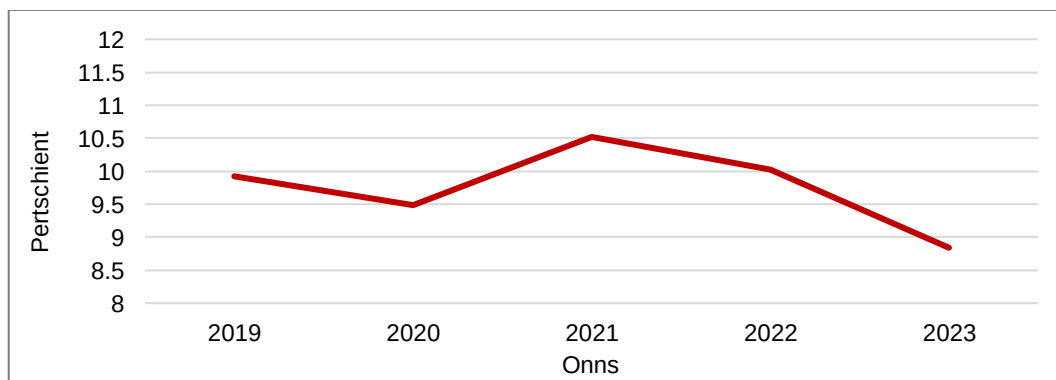
36 vischnancas han gi l'onn 2023 ina pitschna quota dal servetsch da chapital da sut 5 pertschient. Passa la mesadad da las vischnancas ha ina grevezza supportabla da 5 fin 15 pertschient. L'indicatur vegn per part anc influenzà dals auts custs d'amortisaziun pervia da la midada sin il MAC2. La facultad administrativa bilantschada pli baud sut il MAC1 sto vegnir amortisada durant maximalmain 12 onns. Sche la durada d'amortisaziun vegn reducida sin agen giavisch, creschan ils custs d'amortisaziun annuals.

Illustraziun 33: Quota dal servetsch da chapital en las vischnancas grischunas, dumber 2023

L'onn da rapport ha la media da la quota dal servetsch da chapital importà 8,84 pertschient. Quai èn 1,19 puncts procentuals damain che l'onn avant.

Illustraziun 34: Svilup da la quota dal servetsch da chapital en pertschient (valor media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

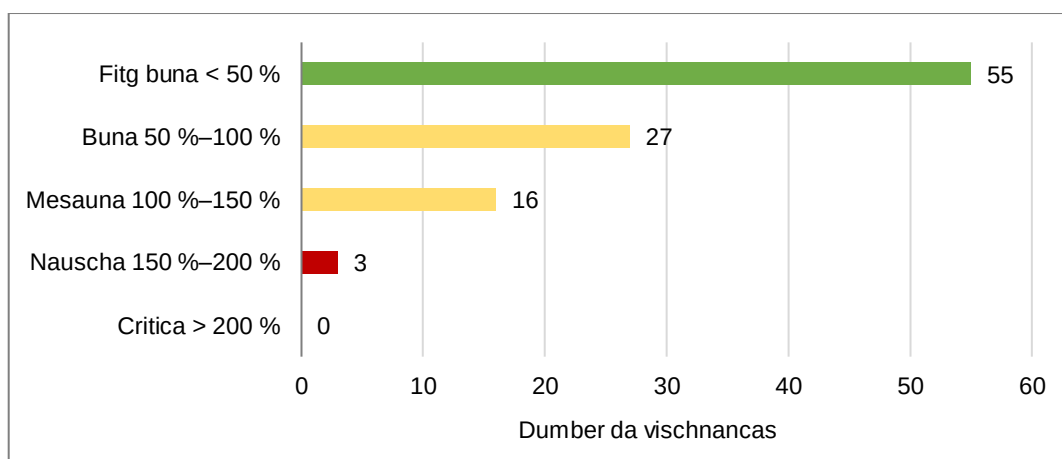

1.6.6 Quota da l'indebitament brut en pertschient

Sch'il debit brut (impegnis finanzials currents sco er da curta e da lunga durada) d'ina vischnanca vegn mess en relaziun cun il retgav current, resulta la quota da l'indebitament brut. Questa valur permetta da valitar la situaziun d'indebitament resp. da responder la dumonda, sche l'indebitament stat en ina relaziun raschunaivla cun ils retgavs generads.

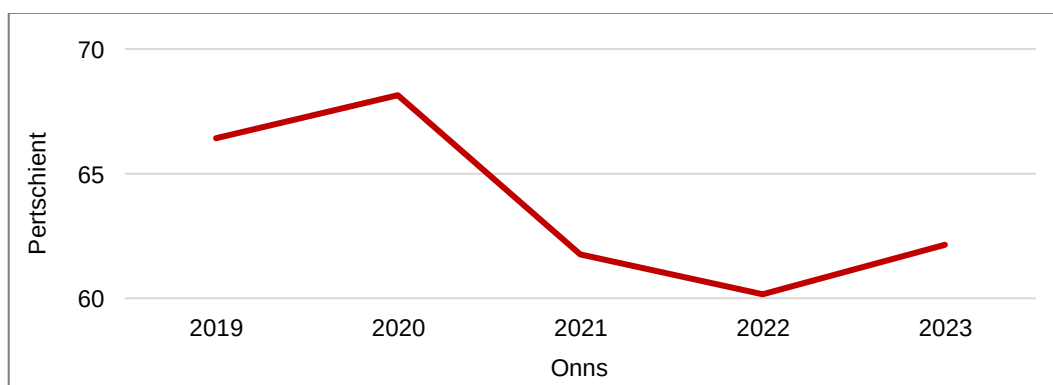
L'onn 2023 han 55 da 101 vischnancas cuntanschì ina fitg buna quota da l'indebitament brut da sut 50 pertschient. En 43 vischnancas ha la valur importà tranter 50 e 150 pertschient. Trais vischnancas han ina valur da passa 150 pertschient.

Illustraziun 35: Quota da l'indebitament brut da las vischnancas grischunas, dumber 2023

Cumpareglià cun l'onn precedent è la media da la quota da l'indebitament brut s'augmentada l'onn 2023 da 60,16 pertschient per 2 puncts procentuals sin 62,16 pertschient.

Illustraziun 36: Svilup da la quota da l'indebitament brut en pertschient (valur media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

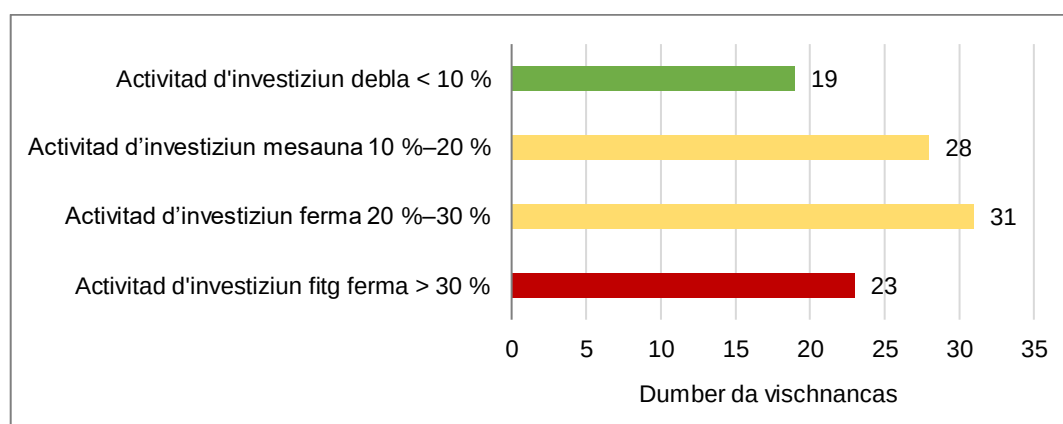

1.6.7 Quota d'investiziun en pertschient

Quest indicatur reflectescha las investiziuns bruttas en pertschients dals custs totals consolidads. La quota d'investiziun mussa l'activitad en il sector da las investiziuns e sia influenza sin l'indebitament net.

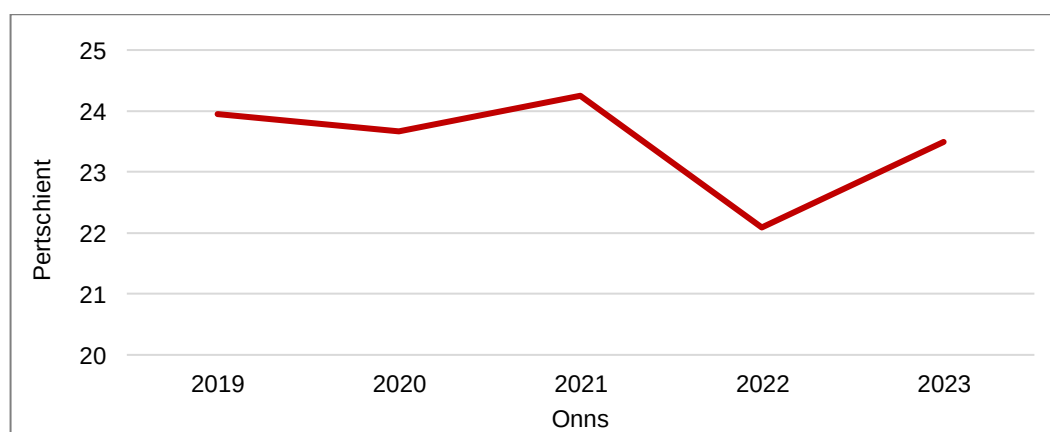
23 vischnancas han gì in'activitad d'investiziun fitg ferma. 59 vischnancas han fatg investiziuns bruttas tranter 10 e 30 pertschient dals custs totals consolidads. Mo 19 vischnancas han investì main che 10 pertschient, quai èn otg main che l'onn precedent.

Illustraziun 37: Quota d'investiziun en las vischnancas grischunas, dumber 2023

La media da la quota d'investiziun ha importà 23,5 pertschient. Quai èn 1,4 puncts procentuals dapli che l'onn precedent.

Illustraziun 38: Svilup da la quota d'investiziun en pertschient (valor media da tut las vischnancas, validada tenor abitants)

1.7 Facit e perspectivas

Las vischnancas grischunas èn anc adina en ina buna situaziun finanziaria. Tut en tut èn las valurs ed ils indicaturs fitg positivs, cumbain che las differenzas tranter las vischnancas restan considerablas.

Grazia a bunas clusiuns da quint, a grondas reservas ed ad in conturn da tschains anc adina favuraivel han las investiziuns communalas cuntanschì durant l'onn da gestiun 2023 in nivel da record. Las vischnancas reageschan uschia sin ils basegns da la populaziun e sa preparan per il futur. A vista curta fin mesauna na datti nagins indizis per in vast pegiurament da la situaziun finanziaria. Ils preventivs e las planisaziuns da finanzas mussan dentant en singuls cas, che la creschientscha dals retgavs (da taglia) na po betg tegnair pass cun ils augments dals custs en tscherts champs d'incumbensas communalas impurtants (furmaziun, traffic, sanadad). Facturs economics e politics che n'èn betg u mo fitg limitadamain influenzabels, na diminueschan en in temp general da malsegirezzas betg las sfidas ils proxims onns. L'onn passà avain nus vesì impressiunantamain, cun ils donns da malaura en la Mesolcina, ch'er eveniments imprevisibels pon consumar andetgamain resursas e spustar las prioritads sin plaun communal.

Ina planisaziun strategica prudenta ha vinavant in'auta prioritad. Tar la planisaziun finanziaria prospectiva tutga en mintga vischnanca er la cultivaziun da la liquiditad, la garanzia da la prontadad da pajament e l'acquisiziun dal chapital ester ch'è eventualmain necessari. En il rom da la controlla dals puncts centrals da quest onn eruescha l'Uffizi da vischnancas, sche las vischnancas inditgeschan correctamain las modificaziuns sco er l'import dals meds finansials liquids e las investiziuns da daners da curta durada en il quint da la circulaziun dals daners e sch'ellas publitgeschan il quint da la circulaziun dals daners en il quint annual. Plinavant vegni giuditgà, sche la vischnanca planisescha e dirigia sia liquiditad cun agid d'ina planisaziun da la liquiditad. Gugent furnin nus ils resultats da la controlla en in onn.

2. Controlla dals credits d'impegn – in apparat prezius per la regulaziun da las finanzas da las vischnancas

Per che las obligaziuns finanzialas surpigliadas possian vegnir survegliadas e per che la vischnanca possa diriger sias finanzas, fa l'executiva per tut ils credits d'impegn e per tut ils credits supplementars dals projects d'investiziun ina controlla dals credits d'impegn. Ella infurmescha tranter auter davart la summa da credit, davart la designaziun da l'investiziun, davart las expensas ed entradas accumuladas sco er davart il credit restant disponibil.

Exempel d'ina controlla dals credits d'impegn

Kreditbeschluss					Investitionsrechnung		Kreditkontrolle							
							Ausgaben			Einnahmen				Verfügbarer Restkredit
							Stand			Stand	Stand			
Datum	Organ	Art	B / N	Betrag	Konto Nr.	Objektbezeichnung	01.01.20xx	IR 20xx	31.12.20xx	01.01.20xx	IR 20xx	31.12.20xx		
20.03.20xx	GV	VP	B	3'000'000	2170.5040	Sanierung Schulhaus	1'200'000	2'400'000	3'600'000	150'000	50'000	200'000	-400'000	
11.08.20xx	GV	VP	B	5'000'000	6150.5010	Sanierung Dorfstrasse	4'500'000	1'200'000	5'700'000		1'000'000	1'000'000	300'000	
									0			0	0	
									0			0	0	
Organ: U = Urne, GV = Gemeindeversammlung, P = Parlament, V = Gemeindevorstand							Art: VP = Verpflichtungskredit, ZU = Zusatzkredit							

La controlla dals credits d'impegn vegn publicgada mintgamai en l'aggiunta dal quint annual. Questa publicaziun facilitescha da suttametter, sche necessari, il rendaquint final dals credits utilisads al suveran per laschar prender enconuschientscha.

En il senn da la trasparenza èsi raschunaivel e cunvegnet da preschentar a la radunanza communal resp. al cussegl communal, mintgamai sunter la terminaziun da l'investiziun, in rendaquint final per laschar prender enconuschientscha. In'approvaziun resp. ina nunapprovaziun dal rendaquint final na sto betg vegnir fatga. Il rendaquint final permetta da cumparegliar il credit approvà cun las expensas effectivas. El po en general gia vegnir fatg, sch'i èn anc avertas mo pitschnas posiziuns per lavurs da finiziun. Las lavurs resp. expensas avertas ston vegnir preschentadas correspudentamain. Uschia duai vegnir impedì ch'i passia memia bler temp tranter la terminaziun effectiva dal project ed il rendaquint final.

Sche Vus avais dumondas, n'hajas betg retegnientschas d'ans contactar. Gugent As dat signur Daniel Wüst, manader da la partiziun Contabilitad, ulteriuras infurmaziuns. El è cuntanschibel per telefon sut 081 257 23 83 u per e-mail sut daniel.wuest@afg.gr.ch.

Controlla dals puncts centrals

L'Uffizi da vischnancas (UV) ha erui l'onn 2024 en il rom d'ina controlla dals puncts centrals tar tut las 101 vischnancas politicas, sch'i vegn fatga ina controlla dals credits d'impegn, sche quella vegn publitgada en l'aggiunta dal quint annual e co che eventuels surpassaments da credits vegnan tractads.

Las vischnancas fan quasi senza excepziun ina controlla dals credits d'impegn e la publitgeschan en l'aggiunta dal quint annual. La cumissiun da gestiun u en cas singuls il post da revisiun extern examinescha per regla, sche la controlla dals credits d'impegn è cumpletta e sch'ils credits èn vegnids approvads da l'organ communal responsabel. Las autoritads communalas enconuschan il proceder giuridic correct en cas da surpassaments da credits. Sche necessari vegnan dumandads credits supplementars tar l'organ communal responsabel. En cas singuls ha il UV identifitgà en quest regard potenzials da meglieraziun. Las autoritads communalas èn vegnidas infurmadas e sensibilisadas correspudentamain.

3. Mussavia "Pachet da partenza per politicras communalas e politichers communalas"

Il mussavia "Pachet da partenza per politicras communalas e politichers communalas" è vegnì creà en collavuraziun cun il Center per management d'administraziun da la Scola auta spezialisada dal Grischun. El dat ina survista cumpacta dals temas ils pli impurtants che pertutgan l'uffizi d'ina politica u d'in politicher communal. Il mussavia explitgescha l'organisaziun e las incumbensas da quests uffizis. Plinavant vegnan explitgadas las rollas da la legislativa, da l'executiva e da la cumissiun da gestiun. Ultra da quai tracta il mussavia ils dretgs politics entaifer la vischnanca e dat invista da la regulaziun strategica, dal dretg da credit e da la golvaziun chantunala da finanzas.

Las vischnancas survegnan il mussavia en il decurs da l'atun.

4. Preavis questunari

Questunari davart l'infrastructura dad IT e davart la digitalisaziun da las administraziuns communalas

En il rom da la realisaziun da la Strategia Administraziun digitala chantun Grischun 2024–2028 ha l'administraziun chantunala dà in'attenziun speziala a la collavuraziun cun las vischnancas. Ina premissa per ils process da la transformaziun digitala è tranter auter quella da survegnir in maletg complessiv da las structuras dad IT e da las resursas. En quest connex vegn tramess en ils proxims dis a tut las administraziuns communalas in questunari.

La participaziun da Vossa vischnanca pussibilitescha d'ina vart d'elavurar questa survista, da l'autra vart pudain nus percepir ils basegns e las pretensiuns. Plinavant vegnan tut las participantas a savair l'atgna valitaziun.

Ils resultats vegnan mess a disposiziun a las vischnancas en furma resumada, q.v.d. i n'è betg pussaivel da trair conclusiuns a singulas vischnancas.

Nus As engraziain zunt fitg per Vossa cooperaziun e stain gugent a disposiziun per dumondas.

Post da coordinaziun per las vischnancas
Anita Capaul

anita.capaul@dfg.gr.ch

[Post da stab Administraziun digitala – Post da coordinaziun per las vischnancas](#)

Amt für Gemeinden Graubünden
Uffizi da vischnancas dal Grischun
Ufficio per i comuni dei Grigioni

5. En atgna chaussa

A partir dal 1. d'avrigl 2025 cumplettescha Nico Colombo noss team. El è creschì si a Samedan ed ha lavurà ultimamain sco assistent da la chanzlista da la citad da Schlieren (ZH) e sco suppleant da la secretaria dal parlament. Suenter la matura ed in studi parzial en relaziuns internaziunalas ha el absolvì la scola da polizia Turitg. Nico Colombo ha in diplom da master en public management e studegia, complementarmain a la professiun, ciencias economicas. Ultra da rumantsch discorra el er talian. Nico Colombo tgira – sco successur da Giachen Caduff, ch'è pensiunà dapi il 1. da mars 2025 – las vischnancas da la regiun Surselva.

6. Save the date: Dieta da vischnancas 2025

Quest onn organisain nus puspè ina dieta da vischnancas. Reservai per plaschair il **suntermezdi dals 9 da settember 2025**. Il program detaglià survegnis Vus cun l'invitaziun separada. Nus ans legrain da Vossa participaziun!

Uffizi da vischnancas dal Grischun
Rosenweg 4
7001 Cuir
Tel. +41 81 257 23 91
E-mail: info@afg.gr.ch
www.afg.gr.ch

Finanzstatistik der Bündner Gemeinden, Finanzkennzahlen 2023

Gemeindestand 2023 (101 Gemeinden)

Gemeinde Nr.	Gemeindename	Ständige Wohnbevölkerung 31.12.2023	Steuerfuss 2023	Selbstfinanzierung pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsgrad in %	Zinsbelastungsanteil in %	Nettoschuld (+) - vermögen (-) pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsanteil in %	Kapitaldienstanteil in %	Bruttoverschuldungsanteil in %	Investitionsanteil in %
3542	Albula/Alvra	1'313	100	506	234.45	-0.10	-13'439	4.51	8.07	46.69	27.10
3701	Andeer	926	90	1'556	155.38	1.03	3'140	13.23	11.90	133.90	11.86
3921	Arosa	3'143	90	3'275	169.57	-0.01	-7'434	22.67	9.38	44.87	17.57
3681	Avers	168	110	-1'683	-112.27	0.35	1'427	-11.00	5.19	119.93	14.74
3544	Bergün Filisur	901	115	4'301	164.62	-0.41	-14'559	33.85	4.30	14.31	34.38
3781	Bever	607	70	1'229	-	-0.65	-14'151	11.93	1.61	70.91	6.59
3721	Bonaduz	3'533	84	796	193.46	-0.07	-6'012	12.78	7.22	10.99	11.19
3792	Bregaglia	1'578	90	2'428	84.66	0.13	-5'321	14.36	18.71	53.52	48.32
3981	Breil/Brigels	1'713	90	2'910	102.00	-	-10'613	27.93	4.19	24.32	33.19
3551	Brusio	1'105	85	7'045	286.71	-0.17	-13'794	28.39	1.20	12.75	18.64
3804	Buseno	91	100	688	37.82	-0.48	-27'624	7.81	3.75	7.30	20.88
3837	Calanca	211	100	1'805	90.70	-0.07	-19'797	20.38	8.82	13.46	41.42
3831	Cama	691	80	549	115.07	-0.14	-4'519	7.93	6.16	94.62	13.50
3805	Castaneda	262	90	-226	-44.41	-0.11	-4'082	-4.30	2.51	8.48	23.74
3661	Cazis	2'416	115	376	25.84	0.11	-2'408	6.57	2.19	67.66	27.77
3782	Celerina/Schlarigna	1'411	50	4'306	334.59	-0.59	-60'790	22.10	9.80	11.13	16.15
3901	Chur	38'949	88	640	40.99	0.45	-7'498	9.41	7.16	108.23	23.17
3911	Churwalden	2'147	90	1'019	110.08	-1.75	-8'654	13.95	1.76	52.28	14.12
3881	Conters im Prättigau	228	70	3'565	-	-1.09	-31'139	36.06	4.47	13.66	1.08
3851	Davos	10'800	103	2'705	116.77	0.34	-9'015	23.05	10.38	88.43	25.41
3982	Disentis/Mustér	2'080	110	1'283	66.33	0.25	751	15.59	3.33	74.39	23.69
3722	Domat/Ems	8'286	85	809	61.30	0.15	-2'520	16.87	15.09	32.76	27.50
3673	Domleschg	2'219	110	121	43.69	-0.02	-5'135	2.06	4.01	19.70	7.74
3572	Falera	627	75	3'123	93.76	-0.03	-23'056	24.29	2.88	8.00	34.55
3731	Felsberg	2'833	95	136	-	0.29	-268	3.19	8.10	84.35	-0.55
3713	Ferrera	82	70	2'471	950.93	0.96	-17'600	6.69	1.12	111.45	0.61
3861	Fideris	618	100	773	169.01	-0.12	-6'050	13.26	1.90	28.67	18.97
3951	Fläsch	868	70	961	76.31	0.09	-3'804	18.11	6.16	169.35	23.46
3662	Flerden	254	120	1'222	748.81	-0.08	-18'587	20.45	4.08	10.06	4.89
3732	Flims	2'939	70	3'660	112.33	0.27	-13'766	27.83	3.48	45.22	31.96
3862	Furna	203	130	3'735	-	-0.26	-22'636	28.24	3.01	22.92	0.43
3633	Fürstenau	349	100	-325	-	0.79	-7'307	-6.27	4.56	83.21	0.47
3832	Grono	1'556	90	1'484	314.64	-0.02	-4'604	27.15	14.34	69.04	20.04
3961	Grüsch	2'161	90	-177	-12.24	0.84	-809	-3.86	4.06	110.96	25.85
3619	Ilanz/Glion	5'030	100	509	58.90	-0.44	-2'772	7.80	4.14	54.24	17.92
3863	Jenaz	1'145	100	414	76.21	-0.13	-3'434	9.52	2.85	41.67	15.74
3952	Jenins	948	93	1'201	199.94	0.07	-4'315	22.53	4.65	42.87	18.01
3871	Klosters	4'473	90.2	3'064	165.50	-0.27	-14'359	27.34	14.09	56.59	28.88
3882	Küblis	920	110	648	43.39	-0.35	-7'085	11.31	5.16	17.63	26.49
3785	La Punt Chamues-ch	732	49	475	18.78	-0.31	-63'002	3.67	6.81	90.00	22.30
3575	Laax	2'112	40	4'282	126.21	0.52	-8'319	32.34	7.52	103.46	35.08
3955	Landquart	9'191	95	270	144.32	1.24	242	5.89	5.08	117.74	6.90
3513	Lantsch/Lenz	528	75	2'967	53.72	0.18	-5'932	18.25	22.23	44.91	38.98

Finanzstatistik der Bündner Gemeinden, Finanzkennzahlen 2023

Gemeindestand 2023 (101 Gemeinden)

Gemeinde Nr.	Gemeindename	Ständige Wohnbevölkerung 31.12.2023	Steuerfuss 2023	Selbstfinanzierung pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsgrad in %	Zinsbelastungsanteil in %	Nettoschuld (+) - vermögen (-) pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsanteil in %	Kapitaldienstleistungsanteil in %	Bruttoverschuldungsanteil in %	Investitionsanteil in %
3821	Lostallo	850	80	1'007	338.95	-0.81	-1'848	18.45	17.05	41.72	12.01
3618	Lumnezia	2'072	90	1'141	86.20	-0.03	-11'965	14.45	2.44	20.81	23.30
3891	Luzern	1'625	85	959	83.43	0.10	-6'862	16.48	5.06	32.99	33.90
3783	Madulain	197	85	2'523	-	-0.17	-50'393	15.54	10.78	15.57	-
3953	Maierfeld	3'193	70	813	63.68	0.12	-7'681	14.85	6.60	47.21	25.53
3954	Malans	2'527	75	702	40.64	0.07	-9'065	14.89	4.89	40.54	33.19
3663	Masein	532	120	345	247.30	0.62	-4'148	6.92	7.42	50.30	5.39
3983	Medel (Lucmagn)	328	70	2'615	148.46	-0.01	-9'047	22.24	5.22	15.24	23.74
3822	Mesocco	1'420	87	887	137.92	0.93	298	7.10	7.09	143.22	12.67
3715	Muntogna da Schons	371	100	468	37.38	-0.98	-21'928	5.32	4.36	14.84	17.03
3988	Obersaxen Mundaun	1'148	100	1'144	32.27	-0.09	-8'798	11.62	6.35	18.69	37.08
3784	Pontresina	2'077	75	2'391	84.57	-0.68	-14'521	16.39	14.21	13.24	21.73
3561	Poschiavo	3'525	95	1'672	116.05	0.08	-223	18.84	6.51	41.38	21.36
3723	Rhâzüns	1'633	120	182	53.61	0.27	1'492	3.76	2.88	142.93	15.27
3714	Rheinwald	576	100	3'423	-	0.33	-11'144	20.74	10.33	92.53	9.42
3711	Rongellen	61	30	-853	-107.87	-0.33	-22'441	-10.58	10.87	6.60	11.59
3808	Rossa	161	80	2'730	153.82	-0.47	-10'053	39.59	27.05	27.79	60.28
3637	Rothenbrunnen	312	80	944	3'224.71	0.14	-12'095	17.66	6.94	77.45	0.67
3834	Roveredo (GR)	2'625	105	331	26.01	0.45	-1'142	6.08	20.96	109.24	27.19
3672	Safiental	963	105	2'290	80.82	0.68	3'704	18.24	15.91	116.94	33.43
3581	Sagogn	766	80	859	48.03	0.75	-4'047	15.18	7.31	90.10	31.38
3786	Samedan	2'913	85	2'471	197.47	-0.09	-6'259	27.52	16.97	53.58	20.02
3752	Samnaun	755	100	3'234	268.77	1.09	-9'516	16.38	13.52	165.98	9.02
3835	San Vittore	912	75	995	49.10	-0.76	-6'787	20.63	7.92	21.74	39.24
3810	Santa Maria in Calanca	119	100	4'895	-	-0.06	-18'891	34.80	2.05	5.31	-
3788	S-chanf	706	65	2'020	-	-0.08	-8'690	12.28	13.40	103.43	1.34
3638	Scharans	838	90	-513	-	-0.98	-10'374	-6.41	-0.19	13.71	2.19
3962	Schiers	2'951	109	431	-	0.67	-3'449	8.16	2.46	75.93	3.88
3582	Schluen	612	50	408	94.32	-0.08	-22'643	7.62	6.09	21.02	22.65
3514	Schmiten (GR)	209	100	239	14.47	0.03	-4'894	2.16	9.11	44.50	22.83
3762	Scuol	4'572	100	1'441	116.85	-	-7'430	12.87	6.66	33.66	14.50
3972	Seewis im Prättigau	1'430	110	647	48.23	-0.08	-8'175	11.34	19.83	33.56	32.66
3640	Sils im Domleschg	966	110	-409	-256.50	-0.12	-3'900	-7.06	3.00	15.13	2.57
3789	Sils im Engadin/Segl	708	70	1'386	25.26	-0.26	-18'815	7.85	8.58	19.54	29.24
3790	Silvaplana	1'089	62	5'437	90.70	-0.08	-21'705	22.37	11.31	13.08	26.60
3823	Soazza	332	60	76	2.36	-0.29	3'104	0.97	10.41	126.51	52.29
3787	St. Moritz	4'926	60	8'965	127.14	-0.73	-25'838	36.45	18.24	16.10	36.97
3695	Sufers	151	75	1'568	98.29	0.99	1'282	13.07	14.28	130.51	13.27
3985	Sumvitg	1'079	105	2'960	203.34	0.19	-3'745	31.85	3.10	69.44	28.93
3543	Surses	2'424	90	2'805	95.74	-0.15	-17'442	18.58	5.34	20.70	26.33
3733	Tamins	1'215	100	612	22.38	0.09	-2'622	11.41	7.48	73.02	41.39
3668	Thusis	3'459	115	461	37.81	0.56	2'265	5.93	8.18	109.70	19.41
3945	Trimmis	3'363	85	193	36.64	0.36	-2'076	5.15	3.72	53.20	15.58

Finanzstatistik der Bündner Gemeinden, Finanzkennzahlen 2023

Gemeindestand 2023 (101 Gemeinden)

Gemeinde Nr.	Gemeindename	Ständige Wohnbevölkerung 31.12.2023	Steuerfuss 2023	Selbstfinanzierung pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsgrad in %	Zinsbelastungsanteil in %	Nettoschuld (+) - vermögen (-) pro Kopf in CHF	Selbstfinanzierungsanteil in %	Kapitaldienstleistungsanteil in %	Bruttoverschuldungsanteil in %	Investitionsanteil in %
3734	Trin	1'525	100	1'137	205.58	0.92	-3'366	18.84	15.16	96.86	17.57
3987	Trun	1'154	95	2'808	136.50	0.59	710	32.99	5.96	72.65	32.54
3669	Tschappina	140	100	1'080	96.07	-0.04	-19'016	13.26	10.02	19.89	34.41
3932	Tschiertschen-Prader	293	120	8'533	527.60	-0.02	-27'789	38.42	2.16	11.10	25.00
3986	Tujetsch	1'171	95	1'835	114.96	0.13	-8'563	14.13	2.97	64.64	30.91
3946	Untervaz	2'675	90	900	81.57	-0.10	-7'218	13.04	5.43	29.72	23.92
3670	Urmein	163	70	1'072	756.11	-0.14	-17'764	15.89	12.35	58.83	22.05
3847	Val Müstair	1'422	120	818	101.13	0.35	-9'257	8.98	6.00	38.93	15.04
3603	Vals	949	100	3'065	260.69	1.05	9'351	24.82	7.14	170.02	12.80
3764	Valsot	811	95	1'917	40.11	-0.01	-9'887	13.41	2.80	23.95	31.12
3506	Vaz/Obervaz	2'742	70	2'477	111.52	0.12	-10'229	12.38	11.35	37.40	15.15
3746	Zernez	1'579	84	2'606	157.64	0.46	2'291	19.16	4.48	101.33	20.23
3712	Zillis-Reischen	419	70	2'027	1'360.02	0.64	-9'210	17.34	8.45	78.20	10.03
3947	Zizers	3'589	80	1'264	806.31	-0.85	-6'978	23.29	7.79	4.55	13.49
3791	Zuoz	1'218	65	1'547	176.60	-0.01	-4'176	14.61	16.01	12.87	15.56
Kanton Graubünden		Mittelwert	88.90								
		Max.	130	8'965	3'224.71	1.24	9'351	39.59	27.05	170.02	60.28
		Min.	30	-1'683	-256.50	-1.75	-63'002	-11.00	-0.19	4.55	-0.55
		Werte nach Einwohnern gewichtet	89.80	1'525	99.57	0.09	-7'458	17.41	8.84	62.16	23.50